

บทที่ 3

กลุ่มขัดแย้งเฉพาะกรณีในประเทศไทย

3.1 ความนำ

บทนี้ ผู้เขียนกล่าวถึงกลุ่มขัดแย้งเพียงสองกลุ่มเท่านั้นเพื่อเป็นกรณีศึกษาคือ 1) กลุ่มแบ่งแยกดินแดนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ 2) กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ

ในช่วงประมาณปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นจำนวนมากเป็นความรุนแรงในระดับที่เกินกว่าจะรับได้ซึ่งอาจทำให้สังคมลุกขึ้นมากดดันให้รัฐบาลแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ความรุนแรงที่เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่าได้ยกระดับปัญหาความขัดแย้งในภาคใต้ให้อยู่ในสำนึกร่วมกันของคนทั้งประเทศ และในปี พ.ศ. 2555 สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ได้ประกาศใช้นโยบายการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ฉบับใหม่ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการยอมรับว่าเงื่อนไขทางการเมืองเป็นสาเหตุหนึ่งของความขัดแย้ง พร้อมทั้งกำหนดให้การกระจายอำนาจและการพูดคุยกับผู้ก่อความไม่สงบเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหา

เกี่ยวกับเนื้อหาของบทที่สามนี้ ผู้อ่านสามารถอ่านเพิ่มเติมได้จากบทความเรื่อง “การชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย พ.ศ. 2551” (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี) และงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาสังเคราะห์ความรู้ด้านพหุสังคม ความขัดแย้ง ความรุนแรง และสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ณรงค์ ศรีสวัสดิ์ และคณะ, 2558) รวมถึงวิทยานิพนธ์ภาคภาษาอังกฤษต่าง ๆ เช่น เรื่อง “De-radicalization of minority dissent: a case study of the Malay-Muslim movement in southern Thailand, 1980-1994” (Wan Mahmood, S.S., 1998) เรื่อง “The Politics of Ethnic Representation: Malay-Muslims in Southern Thailand and Thai Buddhists in Northern Malaysia” (Wan Mahmood, S.S., 2007) และเรื่อง “Muslim separatism: the Moros in Southern Philippines and the Malays in Southern Thailand” (Che Man, Wan Kadir, 1987) เป็นต้น

3.2 กลุ่มแบ่งแยกดินแดนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เหตุการณ์รุนแรงจากการต่อสู้ของขบวนการแบ่งแยกดินแดนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวไทยมุสลิมเชื้อสายมลายูเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาเป็น

เวลาหนึ่งทศวรรษแล้ว เริ่มเห็นได้ชัดว่าผู้ก่อความไม่สงบมีศักยภาพเหนือกว่ามาตรการตอบโต้ของฝ่ายรัฐ และทางรัฐบาลไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ในขณะที่ด้วยกันรัฐบาลไทยยึดหลักความอดทนอดกลั้นในการรับมือกับปัญหาภาคใต้ ผู้ก่อความไม่สงบก็ปฏิบัติการโจมตีด้วยรูปแบบที่ซับซ้อนและรุนแรงกว่าเดิม ทำให้จำนวนผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนทำให้เหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยกลายเป็นความขัดแย้งภายในประเทศที่รุนแรงที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รัฐบาลทุกชุดต่างก็พยายามหามาตรการเพื่อยุติปัญหาภาคใต้ แต่มาตรการเหล่านั้นก็ล้วนติดอยู่ในวังวนของวิธีคิดอันล้าสมัยของฝ่ายรัฐ การช่วงชิงอำนาจในระบบราชการ และการต่อสู้ในเวทีการเมืองระดับชาติ ในปี พ.ศ. 2555 สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ได้ประกาศใช้นโยบายการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ฉบับใหม่ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการยอมรับว่าเงื่อนไขทางการเมืองในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นสาเหตุหนึ่งของความขัดแย้ง พร้อมทั้งกำหนดให้มีการกระจายอำนาจและการพูดคุยกับผู้ก่อความไม่สงบเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหา แต่การที่จะบรรลุผลตามนโยบายนี้ได้ รัฐบาลจะต้องทำให้ปัญหาภาคใต้ปลอดจากการเมือง ดึงภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วม สร้างฉันทามติเรื่องการกระจายอำนาจ และเร่งรัดความพยายามในการเจรจากับฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบ ทั้งการเจรจาและการกระจายอำนาจนั้นอาจเป็นสิ่งที่ทำได้ยากแต่รัฐบาลก็จำเป็นต้องทำ และหากปล่อยให้สถานการณ์ลากยาวต่อไปก็ยิ่งจะทำได้ยากขึ้น

3.2.1 ความขัดแย้งในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ปัญหาความรุนแรงในภาคใต้ถูกบดบังด้วยความขัดแย้งระหว่างฝ่ายผู้สนับสนุนอดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ ชินวัตร ซึ่งถูกขับออกจากอำนาจด้วยการรัฐประหารเมื่อปี พ.ศ. 2549 กับฝ่ายผู้ต่อต้านของเขาซึ่งมีอยู่ทั้งในกองทัพ และฝ่ายข้าราชการประจำ แต่จังหวัดชายแดนภาคใต้ก็ยังคงเป็นสมรภูมิของการช่วงชิงอำนาจทางการเมือง ฝ่ายข้าราชการพลเรือนทั้งที่อยู่ในพื้นที่และในส่วนกลางถูกจำกัดบทบาทลงเพราะต้องคอยเดินตามนโยบายของกองทัพซึ่งมีอำนาจเด็ดขาด ขณะเดียวกันก็พยายามหาหนทางแก้ปัญหาความรุนแรงโดยที่ไม่ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเมือง การส่งกำลังทหารถึง 60,000 นายไปประจำการอยู่ในพื้นที่ การประกาศใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง และการทุ่มงบประมาณหลายแสนล้านบาทเพื่อแก้ปัญหาภาคใต้นั้นไม่ได้ทำให้จำนวนผู้บาดเจ็บและผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ความไม่สงบลดลงและไม่สามารถขัดขวางการก่อเหตุของขบวนการได้มากนัก

ในช่วงประมาณตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 เป็นต้นมา เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นจำนวนมากเป็นความรุนแรงในระดับที่เกินกว่าจะรับได้ซึ่งอาจทำให้สังคมลุกขึ้นมากดดันให้

รัฐบาลแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากกว่านี้ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นครั้งแล้วครั้งเล่าได้ยกระดับปัญหาความขัดแย้งในภาคใต้ให้อยู่ในสำนึกร่วมกันของคนทั้งประเทศ เหตุการณ์รุนแรงครั้งใหญ่ในปี พ.ศ. 2555 เช่น เหตุโจมตีด้วยรถบรรทุกระเบิด (car bomb) ที่จังหวัดยะลาและตัวเมืองหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ 31 มีนาคม และการสังหารนายทหารสี่นายที่อำเภอมายอ จังหวัดปัตตานี ซึ่งมีการนำภาพจากกล้องวงจรปิดที่บ้านพักปฏิบัติการอันเทียมโหดในเวลากลางวันแสก ๆ มาเผยแพร่ทางสื่อมวลชนด้วย ภาพเหตุการณ์สะเทือนขวัญนี้ทำให้เกิดคำถามว่าแนวทางการแก้ปัญหาความไม่สงบในภาคใต้ของรัฐบาลนั้นเดินมาถูกทางจริงตามที่กล่าวอ้างหรือไม่ เมื่อความวุ่นวายทางการเมืองในกรุงเทพฯ คลี่คลายลง เหตุการณ์ความไม่สงบในภาคใต้ก็กลับมาเป็นประเด็นร้อนที่อยู่ในความสนใจของสื่อมวลชน ข้าราชการ และนักการเมืองอีกครั้ง แต่ก็ยังไม่ถึงขั้นที่จะทำให้รัฐบาลมีวิธีคิดใหม่หรือความตั้งใจจริงในการแก้ปัญหาได้

ในปี พ.ศ. 2552 บทความดัชนีเรื่อง “บทเรียนความผิดพลาดของประชาธิปไตยกับไฟใต้” นำเสนอโดย ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2552 ด้วยความว่า สถานการณ์ความไม่สงบชายแดนภาคใต้ ซึ่งความรุนแรงเกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องถึง 5 ปี ภายใต้การบริหารประเทศของนายกรัฐมนตรีถึง 4 คน ซึ่งมีที่มาแตกต่างกัน และการพลิกเปลี่ยนทางการเมืองล่าสุดในช่วงปลายปี พ.ศ. 2551 ที่ผ่านมา พรรคประชาธิปัตย์ได้เป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาล นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ กำลังเป็นนายกรัฐมนตรีคนที่ 5 ซึ่งเข้ามาเกี่ยวข้องกับปัญหาความไม่สงบที่ยืดเยื้อมานานนี้ 5 ปีของปัญหาไฟใต้ พรรคประชาธิปัตย์ในฐานะฝ่ายค้าน ทำหน้าที่ตรวจสอบนโยบายการแก้ปัญหาของรัฐบาลอย่างเข้มข้น ดังนั้น เมื่อพรรคประชาธิปัตย์พลิกกลับมาเป็นผู้กำหนดแนวทางการแก้ปัญหา จึงถูกจับจ้องว่าจะทำให้สถานการณ์รุนแรงที่ผ่านมา 5 ปีนี้พลิกเปลี่ยนไปอย่างไร ซึ่งมีการวิเคราะห์ว่า มิได้มองปัญหาชายแดนภาคใต้ไกลไปกว่าโจทย์ “การแบ่งแยกดินแดน” นโยบายการแก้ปัญหาจึงมุ่งเน้นไปในด้านการปราบปรามด้วยกำลังมากกว่าการคำนึงถึง “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ของผู้คนที่ “อัตลักษณ์” ที่แตกต่างทั้งเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ซึ่งหลายครั้งในอดีตที่นโยบายของรัฐที่ขาดความตระหนักต่อประเด็น “ความรู้สึก” กลับสร้างปัญหา

นโยบายของรัฐที่สร้างปัญหาต่อความรู้สึกของคนมลายูมุสลิมในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ อาทิ การสร้างสมดุลประชากรโดยการเคลื่อนย้ายอพยพคนจากภาคอื่น ๆ เข้ามาตั้งถิ่นฐาน การเปลี่ยนชื่อหมู่บ้าน สถานที่และชื่อคนจากภาษามลายูเป็นภาษาไทย นโยบายวางแผนครอบครัวด้วยการคุมกำเนิด การควบคุมสถาบันศึกษาปอเนาะ ซึ่งผลกระทบจากนโยบายเหล่านี้ก่อกระแสความไม่พอใจมานาน แต่ก็ถูกกดทับไว้ กระทั่งกระแสไม่พอใจปรากฏให้เห็นชัดครั้งแรกในปี พ.ศ. 2528 เมื่อประชาชนมุสลิมในจังหวัดสตูลลุกขึ้นมา

กระทรวงนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สมัยที่นายมารุต บุญภาค นายสัมพันธ์ ทองสมัคร รัฐมนตรีว่าการและรัฐมนตรีช่วยจากพรรคประชาธิปัตย์ มีคำสั่งให้ประดิษฐานพระพุทธรูปในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาทั่วประเทศ ซึ่งหากเป็นพื้นที่ภาคอื่นปัญหานี้คงไม่ก่อกระแสไม่พอใจ แต่สำหรับพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ซึ่งประชากรกว่า 80% นับถือศาสนาอิสลาม กระแสความไม่พอใจได้ปะทุขึ้นอย่างรุนแรง แม้นายสัมพันธ์ ในฐานะรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จะเดินทางมาชี้แจงต่อประชาชน และรับปากว่าจะยกเลิกคำสั่งดังกล่าวเฉพาะพื้นที่ชายแดนภาคใต้ โดยนำพระพุทธรูปออกจากโรงเรียน แต่ก็ยังเป็นข้อรับปากที่ไม่ได้รับการปฏิบัติ ค่ายินยันต่อมาก็คือ เรื่องนี้เป็นนโยบายไปแล้วมิอาจยกเลิกได้

ผลพวงของการเพิกเฉยต่อกระแสเรียกร้องของประชาชนมุสลิมครั้งนั้นก็คือ จำนวนผู้ชุมนุมที่จังหวัดสตูลจากที่เคยมีแค่ 2-3 พันคน เพิ่มขึ้นถึง 3 หมื่นคน จากประชาชนมุสลิมในจังหวัดใกล้เคียงที่เดินทางเข้ามาร่วมด้วยอย่างต่อเนื่อง มีการชุมนุมยืดเยื้อกว่า 4 เดือน รัฐบาลจึงมีคำสั่งโยกย้ายข้าราชการสังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสตูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้พื้นที่ จังหวัดช่วยให้สถานการณ์คลี่คลายลง แม้จะยังไม่มี การนำพระพุทธรูปออกจากโรงเรียนตามข้อเรียกร้อง

แต่เหตุการณ์ครั้งนี้มิได้ให้บทเรียนใด ๆ แก่รัฐบาล โดยเฉพาะพรรคประชาธิปัตย์เลย เพราะอีก 3 ปีต่อมา เมื่อเกิดเหตุการณ์ประท้วงคำสั่งของวิทยาลัยครูยะลา ที่ห้าม นักศึกษาสตรีมุสลิมแต่งกายตามหลักศาสนา โดยใช้ผ้าคลุมศีรษะหรือฮิญาบเข้ามาในสถานศึกษา ในปี พ.ศ. 2531 กระทรวงศึกษาธิการซึ่งทั้งนายมารุต และนายสัมพันธ์ สอง รัฐมนตรีจากพรรคประชาธิปัตย์กำกับดูแล ก็ยังใช้วิธีซื้อเวลา โดยการมีคำสั่งผ่อนปรนให้ จนถึงสิ้นปีการศึกษา แต่ข้อเรียกร้องของสังคมมุสลิมที่ต้องการให้มีการรับรองการใช้สิทธิ เสรีภาพ เพื่อปฏิบัติตามหลักศาสนา ขยายบานปลายออกไป กระทรวงศึกษาธิการจึงรับปากว่าจะแก้ไขพระราชบัญญัติ (พรบ.) วิทยาลัยครู ให้อำนาจวิทยาลัยครูแต่ละแห่ง กำหนดการแต่งกายของนักศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

สิ่งสำคัญของบทความนี้คือ สาเหตุสำคัญที่ทำให้ความไม่พอใจของประชาชนมุสลิม ขยายบานปลาย ก็มาจากท่าทีของคนในพรรคประชาธิปัตย์ โดยนายไสว พัฒโน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งให้สัมภาษณ์ถึงกรณีฮิญาบว่า “ไม่เห็นด้วยกับ กระทรวงศึกษาธิการที่มีคำสั่งอนุโลมผ่อนปรน เพราะต้องว่ากันตามระเบียบวินัย “เราต้อง ยืนยันบนหลักการนี้ ไม่ใช่เรื่องที่เราจะมาแบ่งแยกพวก สีสัน หรือหลักศาสนา ผมไม่แคร์ว่า อะไรจะเกิดขึ้นกับผม ผมไม่กลัว ขอให้เรายึดหลักเดียวกันให้เป็นเอกภาพก็พอ” เป็นคำให้ สัมภาษณ์ของนายไสวในขณะนั้นซึ่งสร้างความไม่พอใจแก่มุสลิมทั่วไปเป็นอย่างมาก (มติชน รายวัน, 2547)

กระแสความไม่พอใจที่พุ่งสูง ทำให้จำนวนผู้ชุมนุมเพิ่มมากขึ้นนับหมื่นคน ทำให้ ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์ซึ่งเป็นมุสลิมในพื้นที่ ต้องออกมายื่นขังการเคลื่อนไหวของ ประชาชน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าภายในของพรรคประชาธิปัตย์เองในฐานะเจ้าของพื้นที่ ก็ มิได้มีเอกภาพที่จะมองปัญหาด้วยความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า นอกเหนือจาก ส.ส. มุสลิมซึ่งลุกขึ้นมาพูดแทนประชาชนแล้ว ประชาธิปัตย์ในฐานะพรรค การเมืองไม่เคยทำหน้าที่เป็นตัวแทนของคนในพื้นที่เพื่อแก้ปัญหาในแต่อย่างใด ซึ่งอาจเป็น สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ขบวนการก่อความไม่สงบในปัจจุบันเชื่อมั่นในการใช้ความรุนแรง โดย ปฏิเสธการต่อสู้ในระบอบรัฐสภา

กรณีประท้วงฮิญาบทำให้ นายเด่น โต๊ะมีนา ส.ส. จังหวัดปัตตานี นายอารีเพ็ญ อุตรสินธุ์ ส.ส. นราธิวาส นายวันมูหะมัดนอร์ มะทา ส.ส. จังหวัดยะลา นานสมบุรณ์ สิทธิ มนต์ ส.ส. จังหวัดกระบี่ พรรคประชาธิปัตย์ ตัดสินใจลาออกจากพรรคประชาธิปัตย์ในการ เลือกตั้งเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2531 และในการเลือกตั้งครั้งนี้ พรรคประชาธิปัตย์ก็ไม่ได้รับ การเลือกตั้งเข้ามาเป็น ส.ส. ทำหน้าที่ตัวแทนของประชาชนในพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาสเลยแม้แต่คนเดียว

การแก้ปัญหาที่มุ่งเน้นแต่การปราบปราม ผนวกเข้ากับนโยบายรัฐที่สร้าง ผลกระทบต่อความรู้สึกของประชาชนในพื้นที่ ยิ่งทำให้ปัญหาที่บวมก้นมากขึ้น ความ รุนแรงยังคงเกิดขึ้นมาโดยตลอด ซึ่งการแก้ปัญหาของรัฐบาลก็ยังไม่พินแนวทางการใช้กำลัง เข้ากดดันปราบปราม

ความรุนแรงในชายแดนภาคใต้เพิ่มความถี่มากขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในช่วงปลายปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา ซึ่งขบวนการก่อความไม่สงบตอบโต้ฝ่ายรัฐด้วยการประกาศจะ สังหารเจ้าหน้าที่ให้ได้ 120 คน หลังนายอาลียา โต๊ะบะลา หัวหน้ากลุ่มบิอาร์เอ็นเซต 2 ถูก ชุ้มโจมตีสื่อและถูกกับระเบิดเจ้าหน้าที่เสียชีวิต ในพื้นที่อำเภอศรีสาคร จังหวัดนราธิวาส เมื่อ เดือนเมษายน พ.ศ. 2540 จึงมีคำประกาศดังกล่าวของขบวนการก่อความไม่สงบ รู้จักกันใน ชื่อ “แผนไปไม้ร่วง”

ต่อมารัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งเข้ามาบริหารประเทศเมื่อเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2554 ฝากความหวังในการแก้ปัญหาภาคใต้ไว้ที่ พ.ต.อ. ทวี สอดส่อง ซึ่งเป็น คนใกล้ชิดของทักษิณและได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเลขาธิการศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีอำนาจมากขึ้นกว่าเดิม ความมุ่งมั่นในการทำงานและการทุ่ม งบประมาณอย่างเต็มที่เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่ สงบทำให้ พ.ต.อ.ทวี ได้รับการยอมรับจากคนในพื้นที่ระดับหนึ่ง แต่แล้วเหตุระเบิดเมื่อวันที่ 31 มีนาคมก็เกิดขึ้นในช่วงเวลาไล่เลี่ยกันกับที่มีกระแสข่าวว่าทักษิณได้พูดคุยกับผู้นำกลุ่ม ก่อความไม่สงบที่หลบหนีอยู่นอกประเทศ โดยมีการเชื่อมโยงว่าเหตุระเบิดและการพูดคุย

ของทักษิณกับผู้ก่อความไม่สงบนั้นเกี่ยวข้องกัน แต่ทักษิณปฏิเสธว่าท่านไม่ได้เจรจากับผู้นำ ขบวนการ เมื่อความรุนแรงและการกล่าวโทษกันไปมาของฝ่ายต่าง ๆ เริ่มเข้มข้นขึ้นขึ้น กระบวนการเจรจาก็ดูเหมือนจะย้อนกลับไปนับหนึ่งใหม่อีกครั้ง เหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้คณะรัฐมนตรีมีมติตั้งศูนย์ปฏิบัติการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นเพื่อประสานงานกับ 17 กระทรวงที่เกี่ยวข้อง แต่ศูนย์ปฏิบัติการนี้ก็ไม่ได้ทำให้การทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นไปตามโครงสร้างการบริหารราชการ ขณะที่ฝ่ายความมั่นคงก็เรียกร้องให้ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้มาอยู่ภายใต้กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทหารควบคุมอยู่

แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งในภาคใต้ด้วยวิถีทางทางการเมืองนั้นได้รับการพูดถึงมาเป็นเวลานานแล้ว แต่รัฐบาลก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างทั่วถึงและเบ็ดเสร็จจนนโยบายการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2555-2557 ของสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) ที่ประกาศใช้เมื่อต้นปี พ.ศ. 2555 ได้ยอมรับว่าเงื่อนไขทางการเมืองเป็นสาเหตุหนึ่งของความขัดแย้งและกำหนดให้การกระจายอำนาจและการเจรจาเป็นยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นทางการ แต่ความขัดแย้งในกลุ่มนักการเมืองและข้าราชการประจำจะเป็นอุปสรรคสำคัญในการแปลงนโยบายนี้ไปสู่การปฏิบัติ รัฐบาลควรปรับเปลี่ยนสภาวะการณ์ทางทหารในพื้นที่ภาคใต้ ยกเลิกการใช้กฎหมายด้านความมั่นคงที่เข้มงวด และหยุดปกป้องเจ้าหน้าที่ฝ่ายความมั่นคงจากการรับผิดเพื่อลดเงื่อนไขที่จะนำไปสู่การก่อเหตุการณ์ความไม่สงบ นอกจากนี้รัฐบาลยังควรสร้างฉันทามติในสังคมวงกว้างเพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างจริงจังด้วยการกระจายอำนาจทางการเมืองให้ความร่วมมือกับภาคประชาสังคมอย่างเต็มที่ และเดินทางความพยายามในการเจรจากับกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบ การพูดคุยกับผู้ก่อเหตุ ปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางการปกครองในพื้นที่ภาคใต้ ดำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม และยอมรับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ล้วนเป็นหนทางที่จะนำไปสู่การลดระดับความรุนแรงในพื้นที่

ตราบใดที่รัฐบาลไทยยังสับสนกับแนวทางการแก้ปัญหา ฝ่ายผู้ก่อความไม่สงบก็จะยิ่งเข้มแข็งและมีศักยภาพในการก่อเหตุรุนแรงมากขึ้นเพื่อเรียกร้องความสนใจ เป็นความโชคร้ายของประเทศไทยที่กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบจำกัดขอบเขตของการต่อสู้ไว้เพียงแค่นี้ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่สถานการณ์ได้ทวีความรุนแรงขึ้นจนถึงระดับที่เริ่มมีการตั้งคำถามต่อความสามารถของรัฐบาลในการแก้ปัญหานี้ด้วยตนเอง รัฐบาลไทยอาจสูญเสียความสามารถในการควบคุมสถานการณ์หากปราศจากความคิดริเริ่มและปฏิบัติการที่ทันท่วงทีกว่านี้ในการแก้ปัญหาความรุนแรงในจังหวัดชายแดนภาคใต้

3.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาลไทย

1. กำหนดทิศทางการทำงานที่เป็นเอกภาพเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยยึดนโยบายการบริหารและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ปี พ.ศ. 2555-2557 ของ สมช. เป็นหลักและดำเนินการดังนี้

1) สร้างฉันทามติร่วมกันจากทุกภาคส่วนว่าการแก้ปัญหาความขัดแย้งเป็นวาระแห่งชาติ โดยอาจบันทึกไว้เป็นข้อตกลงระดับประเทศว่าด้วยความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

2) ตั้งกลไกที่เป็นกลางขึ้นโดยขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรีและประกอบด้วยคณะบุคคลทั้งที่อยู่ในและนอกภาครัฐที่ได้รับการยอมรับจากสังคมเพื่อทำหน้าที่ในการเจรจากับผู้ก่อความไม่สงบ

3) พิจารณาเรื่องการกระจายอำนาจทางการเมืองอย่างจริงจังเพื่อนำไปสู่การยกร่างกฎหมายเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญที่ว่า ประเทศไทยเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้

4) ทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมที่ส่งเสริมการปกครองในระบบผู้แทนและสนับสนุนการแก้ปัญหาโดยสันติวิธี

2. ยกเลิกการประกาศใช้พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินและกฏอัยการศึกในพื้นที่ที่ยังประกาศใช้อยู่ โดยในระหว่างนี้ให้ใช้พระราชบัญญัติความมั่นคงภายในราชอาณาจักรไปแทนจนกว่าสถานการณ์จะได้รับการแก้ไขให้ดีขึ้น ทั้งนี้รัฐบาลต้องรับประกันว่ากฎระเบียบต่าง ๆ ที่บังคับใช้ภายใต้กฎหมายนี้จะไม่เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

3. ดำเนินการเอาผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งในกรณีที่เกิดขึ้นแล้วและที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

จากกรณีศึกษาพบว่า แต่ละท้องถิ่นนั้นมีประวัติศาสตร์ที่ต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน การทำลายระบบเจ้าเมืองของแต่ละท้องถิ่น หรือที่ดินที่เป็นสมบัติของบรรพบุรุษนั้น เป็นสิ่งที่ทางการต้องหลีกเลี่ยง อย่าให้มีการปฏิบัติที่ทำให้ท้องถิ่นรู้สึกว่าเป็นการดูหมิ่นศาสนา ทำลายการยึดถือ หรือทำลายสิ่งที่หวงแหนของบรรพบุรุษของแต่ละท้องถิ่นเป็นอันขาด ความขัดแย้งจากการปฏิบัติโดยพลการเหล่านี้ อาจเป็นการเผาผลาญงบประมาณของชาติอย่างยากที่จะคำนวณได้

นอกจากนี้ กรณีศึกษา (Wan Mahmood) (2007) พบว่า วิธีการขจัดความขัดแย้งนั้น ต้องพยายามให้เกิดปัจจัยสำคัญ 3 สิ่งขึ้นมาให้ได้คือ 1) สร้างระบบความเป็นประชาธิปไตยให้กว้างขึ้น 2) ปรับปรุงให้การลงทุนโดยกระตุ้นทางเศรษฐกิจในระดับรากหญ้าให้มากที่สุด และ 3) สร้างบรรยากาศให้เกิดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในสังคมให้

มากที่สุด โดยให้มีสามัญสำนึกถึงการมองโลกในแง่บวกและมีความรักต่อกันโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีของแต่ละกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

และกรณีศึกษา (Wan Mahmood) (2007) ดังกล่าว ยังพบอีกว่า การส่งเสริมการศึกษาของชาติให้ตรงกับความต้องการและสอดคล้องกับวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น สิ่งที่ต้องตระหนักคือ ความรุนแรงต่าง ๆ นั้นจะสามารถหยุดยั้งได้จากการที่มนุษย์เรพบกับจุดแห่งความพอใจ ซึ่งอาจเกิดจากการปรับตัวต่อเรื่องที่ทั้งสองฝ่ายสามารถยอมรับได้

3.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับขบวนการแบ่งแยกดินแดน

1. พึงตระหนักว่าความรุนแรงที่ยืดเยื้อยาวนานจะทำลายความอยู่ดีกินดีของประชาชนและขัดขวางการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. เคารพกฎหมายสากลด้านมนุษยธรรมว่าด้วยหน้าที่ของกลุ่มกองกำลังติดอาวุธที่ไม่ใช่รัฐ และปฏิบัติตามกฎการใช้กำลัง (rules of engagement) ขององค์การกัวเกราชสหประชาชาติ (ยูโกล) เองที่ห้ามการทำร้ายพลเรือน ห้ามขับไล่ประชาชนออกจากพื้นที่ และห้ามกระทำการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน

3. พึงตระหนักว่าสิทธิในการปกครองตนเองกับการดำรงไว้ซึ่งบูรณภาพแห่งดินแดนและอำนาจอธิปไตยของประเทศไทยสามารถดำเนินควบคู่กันไปได้ ฝ่ายขบวนการฯ ควรเตรียมรับข้อเสนอจากตัวแทนรัฐบาลและภาคประชาสังคมในการเข้าสู่กระบวนการเจรจาเพื่อหาทางแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี

3.2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับองค์กรภาคประชาสังคม

1. ลงพื้นที่ทำงานร่วมกับชุมชนอย่างต่อเนื่องเพื่อขยายกลุ่มผู้สนับสนุน พร้อมกับเปิดช่องทางการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ของรัฐและฝ่ายทหาร

2. หลีกเลี่ยงการสนับสนุนวาระทางการเมืองที่สืบทอดกันมาแต่เดิม ผลักดันให้เกิดการปฏิรูปการเมืองและการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธีโดยชี้ให้เห็นถึงข้อกังวลและความต้องการของประชาชนในพื้นที่

3.3 กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ

แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) มีชื่อเดิมว่า แนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปก.) เป็นกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทย ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร อดีตนายกรัฐมนตรี และเป็นองค์กรหลักของกลุ่มคนเสื้อแดง โดยมีสัญลักษณ์หลักคือ สีแดง และเสื้อสีแดง (ซึ่งในช่วงเริ่มการต่อสู้ใช้สีเหลือง ต่อมาตั้งแต่ช่วงรณรงค์ให้ประชาชนลงประชามติไม่รับร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2550 ก็

เริ่มใช้สีแดง) และมีการใช้เท้าตบและหัวใจตบ เพื่อล้อเลียนพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย¹

นปก. ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2550 โดยรวมกลุ่มเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อต่อต้านรัฐประหาร พ.ศ. 2549 และขับไล่คณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ กับ พล.อ. สุรยุทธ์ จุลานนท์ ออกจากการเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ยุติการชุมนุมเมื่อ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2550 หลังจากที่พรรคพลังประชาชนได้รับเลือกตั้งเป็นเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร โดยในภายหลังได้กลับมารวมตัวกันอีก เพื่อต่อต้านพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2551 จนเกิดเหตุการณ์ปะทะกัน โดยมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บ

หลังการเปลี่ยนชั่วคราวโดยอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นปช. กลับมาชุมนุมเคลื่อนไหวครั้งใหญ่เพื่อขับไล่รัฐบาล ในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2552 จนเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อเมษายน พ.ศ. 2552 รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินขั้นร้ายแรง และยกกำลังทหารปิดล้อมผู้ชุมนุม จนต้องยุติการชุมนุมเมื่อ 14 เมษายน พ.ศ. 2552 และแกนนำ 3 คน ได้แก่ วีระ มุสิกพงศ์ ธีรัฐภูมิ ไสยเกื้อ และ นายแพทย์เหวง โตจิราการ ถูกควบคุมตัวและในอีกหลายวันต่อมา รัฐบาลก็ยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ในปีเดียวกัน นปช. ประกาศตัดความสัมพันธ์ และแยกตัวจากเครือข่ายพลังประชาชนเพื่อประชาธิปไตยแดงสยาม เนื่องจากมีทัศนคติและจุดมุ่งหมายที่ต่างกัน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 นปช. จัดชุมนุมใหญ่ในกรุงเทพฯ อีกครั้ง เพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลอภิสิทธิ์ยุบสภา ตั้งแต่วันที่ 14 มีนาคม จนกระทั่งถูกสลายการชุมนุมในวันที่ 10 เมษายน และ 19 พฤษภาคม หลังจากนั้นยังคงมีการชุมนุมอยู่เป็นระยะ ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน²

3.3.1 การปรับโครงสร้างองค์กร

วันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ที่สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ในห้างสรรพสินค้า อิมพีเรียลเวิลด์ ลาดพร้าว แกนนำแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) นำโดย วีระ มุสิกพงศ์ จตุพร พรหมพันธุ์ ธีรัฐภูมิ ไสยเกื้อ ชินวัฒน์ หาบุญพาด มานิตย์ จิตต์จันทร์กล้า นายแพทย์เหวง โตจิราการ อริสมันต์ พงศ์เรืองรอง ร่วมกันแถลงข่าว โดยวีระกล่าวว่า จากผลการประชุมของแกนนำ นปช. เมื่อวันที่ 7-8 กรกฎาคม พ.ศ. 2552 ที่จังหวัดกาญจนบุรี มีมติขอเปลี่ยนชื่อจาก แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ

¹ ประชาไทออนไลน์, นปก. เปลี่ยนชื่อเป็น นปช. ยกระดับการต่อสู้ คนวันเสาร์ฯ เตรียมถอดนายกฯ, 24 สิงหาคม 2550, เรียกดู 24 สิงหาคม 2550.

² ม.ล.ณัฐกรณ์ เทวกุล, ประชาไทออนไลน์, Double standards against protesters, Prachatai English, 26 กรกฎาคม พ.ศ. 2550, ตีพิมพ์ครั้งแรกในนสพ. Bangkok Post.

เป็น “แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ แดงทั้งแผ่นดิน” เพื่อการดำเนินงาน และการเคลื่อนไหวที่เป็นเอกภาพยิ่งขึ้น โดยมีตนเป็นประธาน มานิตย์เป็นที่ปรึกษา ญัฐวุฒิ เป็นโฆษก ส่วนผู้ที่ไม่ได้กล่าวชื่อจากข้างต้นเป็นกรรมการ

หลังจากแกนนำ นปช. ชุดที่วีระเป็นประธาน เข้ามอบตัวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ หลัง ประกาศขอมติการประชุม ในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ทางกลุ่มจึงว่างเว้นจากการ มีแกนนำไประยะหนึ่ง โดยในช่วงเวลาดังกล่าว สมบัติ บุญงามอนงค์ มักมีบทบาทเป็นผู้นำมวลชน ในการนัดทำกิจกรรมต่าง ๆ ต่อมาในเดือนพฤศจิกายนปีเดียวกัน จึงมีการตั้ง คณะกรรมการ นปช. ชุดรักษาการขึ้น โดยมีธิดา ถาวรเศรษฐ ภรรยา นายแพทย์หญิง รักษาการในตำแหน่งประธาน

ในวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2554 วันสตรีสากล ได้มีการชุมนุมของกลุ่มพลังหญิง กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ จัดเสวนา เรื่อง บทบาทของผู้หญิงใน สถานการณ์เศรษฐกิจ สังคม การเมือง ในประเทศไทย ในงานได้นำนางสาวจิตรา คชเดช ผู้กระทำความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ไทยและหมิ่นประมาทนายกรัฐมนตรีนาร่วมในงานเสวนาและมีการให้รางวัลแก่นางสาวจิตรา คชเดช เนื่องในวันสตรีอีกด้วย

ในวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2554 ได้มีการเปิดตัวกลุ่มกิจกรรม “มาตรา 112 : รณรงค์เพื่อความตื่นรู้” โดยมีการตะโกนคำว่ายกเลิก 112 ไปตลอดเส้นทาง จาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ถึงอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ประกาศจุดยืนให้ ยกเลิกกฎหมายประมวลอาญามาตรา 112 แกนนำกลุ่มคือ กลุ่ม 24 มิถุนา ประชาธิปไตย ซึ่งเป็นกลุ่มแนวร่วมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ นางสาวจิตรา คชเดช ผู้ถูกเลิกจ้างอันกระทำการให้บริษัทเสื่อมเสียฐานความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ไทยได้เป็นแกนนำในครั้งนี้ การชุมนุมเนื่องในโอกาสครอบรอบห้าปีรัฐประหาร พ.ศ. 2549 การชุมนุมได้เกิดที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ในครั้งนี้ อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์กลุ่มหนึ่งที่ใช้ชื่อว่าคณะนิติราษฎร์ ได้ออกแถลงการณ์ให้ ล้มเลิกการตัดสินคดีความของศาลที่เกิดจากรัฐประหาร พ.ศ. 2549 ทั้งหมด มีหลายฝ่ายตั้ง ข้อสงสัยในเรื่องนี้แม้คณะนิติราษฎร์อ้างว่าไม่ได้ทำเพื่อกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งแต่ผู้ที่ได้ประโยชน์มากที่สุดจากการลบล้างคำพิพากษาหากเกิดขึ้นจริงยังคงเป็นบุคคลสำคัญในพรรคเพื่อไทย พรรคพลังประชาชนและพรรคไทยรักไทยรวมถึงบุคคลสำคัญในพรรคร่วมรัฐบาลใน ขณะนั้น (พ.ศ. 2554) เช่น พรรคชาติไทยพัฒนา พรรคพลังชล พรรคมหาชน เนื่องจาก บุคคลสำคัญในพรรคดังกล่าวถูกศาลตัดสินโทษทางการเมืองเป็นเวลา 5 ปี อีกทั้งคณะนิติ ราษฎร์ไม่ได้เสนอให้ล้มล้างผลของการรัฐประหารในครั้งก่อน ๆ ที่มีการประกาศใช้คณะ ปฏิวัติที่ส่งผลทางกฎหมายถึงปัจจุบัน เช่น คำสั่งคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินฉบับที่ 37 พ.ศ. 2525 เป็นต้น ในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2554 กลุ่ม นปช. ร่วมพิธีรำลึกครบรอบ 1

ปีเหตุการณ์สลายการชุมนุม 19 พฤษภาคม 53 ที่บริเวณสี่แยกราชประสงค์ ก่อนจะร่วมกันวางพวงมาลัย เพื่อสดุดีบุคคลที่เสียชีวิต ในวัดพุทธนาราม นำโดยนางธิดา ถาวรเศรษฐ รักษาการประธานแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ และนายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ ในวันที่ 19 กันยายน พ.ศ. 2554 ในงานเสวนาที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หัวข้อ รัฐประหารเปลี่ยนประเทศไทยอย่างไร ได้มีการปะทะกันระหว่างนายแพทย์ตูลย์ สิทธิสมวงศ์ นายแทนคุณ จิตต์อิสระผู้สมัครส.ส.พรรคประชาธิปัตย์โดยกลุ่ม นปช. ประสงค์จะทำร้ายร่างกายและได้มีการขว้างปาขวดน้ำใส่นักศึกษาและผู้ร่วมเสวนาทั้งสองราย

ในวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2554 การชุมนุมของกลุ่มปัญญาชนแดง นปช. ที่บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เพื่อรำลึกวันรัฐธรรมนูญ และรำลึกการเสียชีวิตของแนวร่วมกลุ่มคนเสื้อแดงที่เสียชีวิตเมื่อวันที่ 10 เมษายน พ.ศ. 2553 เริ่มตั้งแต่ 14.00 น. โดยมีการติดตั้งเครื่องขยายเสียง และจอโปรเจกเตอร์ขนาดใหญ่ ที่บริเวณลานอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยโดยมีผู้มาชุมนุมประมาณ 500 คนนำโดยนางพะเยาว์ อัครชาติ แม่ของ น.ส.กมลเกด อัครชาติ³

วันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 จตุพร พรหมพันธุ์ ในฐานะแกนนำแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ นปช. กล่าวถึงการเดินทางมาศาลอาญา ถนนรัชดาภิเษก ในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2554 เพื่อจุดมุ่งหมายคือการอ่านจดหมายปรับทุกข์ของแกนนำ นปช.ในเรือนจำ และในวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2555 ได้ชุมนุมที่ศาลฎีกาเพื่อร่วมกันอ่านจดหมายปรับทุกข์ ขอความยุติธรรม

วันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 ที่ศาลอาญา รัชดาภิเษก เวลา 14.00 น. กลุ่มคนเสื้อแดงเดินทางมารวมตัวกัน เพื่อแสดงความไว้อาลัยให้กับอำพล ตั้งนพกุล โดยได้นำศพของอำพลมาตั้งไว้หน้าป้ายศาล และบนทางเท้ามีการตั้งเต็นท์ นำรถติดตั้งเครื่องขยายเสียงคุณภาพของอำพล ต่อมาวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 กลุ่ม นปช. ได้มาชุมนุมเพื่อให้กำลังใจ นายจตุพร พรหมพันธุ์ ส.ส.พรรคเพื่อไทย ในคดีที่ศาลรัฐธรรมนูญตัดสินให้พ้นหรือไม่พ้นจากการเป็นส.ส.หลังจากมีคำพิพากษาให้นาย จตุพร พ้นจาก ส.ส. กลุ่ม นปช. ได้แสดงความผิดหวังและตำหนิศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2555 กลุ่มคนเสื้อแดงร่วมการชุมนุมซึ่งจัดโดย นปช. ที่บริเวณแยกราชประสงค์ ในเหตุการณ์ครบรอบ 2 ปี การชุมนุมของแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ พ.ศ. 2553 โดยศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ เกษรพลาซ่า และอมรินทร์พลาซ่า ประกาศปิดให้บริการตั้งแต่เวลา 15.00 น. สำหรับองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก) ปรับเปลี่ยนเส้นทางรถประจำทาง 16 สาย เพื่อหลีกเลี่ยงบริเวณแยก

³ พยาบาลที่เสียชีวิตในระหว่างปฏิบัติการช่วยเหลือเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายปี พ.ศ. 2552 จากการปะทะกันระหว่างทหารกับกลุ่มเสื้อแดงในสมัยรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ.

ราชประสงค์ ส่วนผู้ประกอบการวิสาหกิจย่านราชประสงค์ ออกประกาศให้พนักงานของห้างร้านต่าง ๆ ในบริเวณโดยรอบย่านราชประสงค์ เลิกงานก่อนเวลา 16.00 น. เพื่อให้เดินทางกลับบ้านโดยสะดวก

วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2555 กลุ่มคนเสื้อแดงราว 500 คน นำโดยพ่ายพ์ ปั่นเกตุ พ.ต.อ.ไวพจน์ อารณรัตน์ และดารุณี กฤตบุญญาลัย ร่วมการประชุมซึ่งจัดโดย นปช. ที่บริเวณรอบอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนินกลาง

วันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2556 กลุ่มสื่อวิทยุประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (กวป.) และกลุ่มแนวร่วมคนเสื้อแดงจำนวนหนึ่ง ร่วมกันชุมนุมกดดันให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ลาออกทั้งคณะ พร้อมทั้งรวบรวมรายชื่อเพื่อถอดถอนด้วย เนื่องจากตุลาการศาลรัฐธรรมนูญบางคน มีได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง จึงมีที่มาไม่ชอบธรรม โดยเชื่อกันว่ามี การตั้งค่าหัวตุลาการศาลรัฐธรรมนูญด้วย

วันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 กลุ่มคนเสื้อแดง นำโดยลดาวัลลิ์ วงศ์ศรีวงศ์ เดินทางไปที่หน้าสำนักงานหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ถนนวิภาวดีรังสิต เพื่อประท้วงต่อพฤติกรรมของสมชัย กัตถ์ญุตานันท์ หรือ “ชัย ราชวัตร” การ์ตูนิสต์ ที่แสดงข้อความในเฟซบุ๊ก ตำหนิ นายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร จากการกล่าวปาฐกถาที่ประเทศมองโกเลีย ด้วยถ้อยคำที่ร้ายแรง ต่อมานายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ มอบหมายให้ทนายความ เข้าร้องทุกข์กล่าวโทษต่อตำรวจ ให้ดำเนินคดีกับสมชัยฐานหมิ่นประมาท

วันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2556 กลุ่ม นปช. จัดการประชุมร่ำลึกครบรอบ 3 ปีการสลายการชุมนุมฯ ที่บริเวณแยกราชประสงค์ ซึ่งในเวลา 21: 00 น. พ.ต.ท.ดร.ทักษิณ ชินวัตร ติดต่อเข้าสู่ที่ชุมนุมด้วยโปรแกรมสไกป์ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต กล่าวโจมตีกลุ่มการเมืองฝ่ายตรงข้าม ว่าต้องการเผด็จการมากกว่าประชาธิปไตย และกล่าวแสดงความอาลัยต่อผู้เสียชีวิต จากการสลายการชุมนุมในวันเดียวกันของปี พ.ศ. 2553 ทั้งนี้ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลเวิลด์ ประกาศปิดทำการตั้งแต่วันที่ 13: 00 น.

สื่อสิ่งพิมพ์ที่จัดทำโดยแกนนำแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ ประกอบด้วย นิตยสารข่าวมหาประชาชน (พ.ศ. 2550-2551) หนังสือพิมพ์มหาประชาชน ฉบับความจริงวันนี้ (พ.ศ. 2552-2553) ซึ่งหลังจากสลายการชุมนุมเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน สั่งห้ามการเสนอข่าวเพื่อจำหน่าย หรือเผยแพร่สิ่งพิมพ์ที่มีข้อความอาจทำให้ประชาชนเกิดความหวาดกลัว หรือเจตนาบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร ทำให้เกิดความเข้าใจผิดในสถานการณ์ฉุกเฉิน จนกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชนในทั่วราชอาณาจักร หลังจากนั้นจึงตีพิมพ์ใหม่ในชื่อ มหาประชาชนสุดสัปดาห์ (พ.ศ. 2553-2554)

สื่อสิ่งพิมพ์ที่จัดทำโดยกลุ่มของคนเสื้อแดง ประกอบด้วย หนังสือพิมพ์วิวาทะ ฉบับไทยเรดนิวส์ (พ.ศ. 2552-2553) นิตยสารเสียงทักษิณ (Voice of Taksin) ซึ่งต่อมามีคำสั่งห้ามพิมพ์ ตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พุทธศักราช 2548 เช่นกัน เมื่อวันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ. 2553 ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน ออกคำสั่งที่ 71/2553 ตามอำนาจของ พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พุทธศักราช 2548 ห้ามมิให้นิตยสารฉบับดังกล่าวเสนอข่าวสาร หรือทำให้ปรากฏแพร่หลายซึ่งข่าวสารที่มีข้อความและเนื้อหาที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยภายในราชอาณาจักร อันทำให้เกิดความปั่นป่วน หรือกระด้างกระเดื่องในหมู่ประชาชน และบั่นทอนความเป็นปึกแผ่นแน่นแฟ้นของคนในชาติ จึงเปลี่ยนชื่อเป็น นิตยสาร เรดเพาเวอร์

นอกจากนี้ ยังมีสื่อประเภทช่องรายการโทรทัศน์ ผ่านระบบดาวเทียม ประกอบด้วย สถานีโทรทัศน์พีทีวี (พ.ศ. 2550-2551) สถานีประชาธิปไตย (พ.ศ. 2552) สถานีประชาชน (พ.ศ. 2552-2553) เอเชียอัปเดต (พ.ศ. 2553-ปัจจุบัน) ดีเอ็นเอ็น (พ.ศ. 2555-ปัจจุบัน) เอ็มวีทีวี 5 (พ.ศ. 2550-ปัจจุบัน) โฟร์แซนแนล พีแอนด์พีแซนแนล และ สถานีวิทยุและโทรทัศน์ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น สปีดฮอร์สทีวี (Speed Horse TV) และ ไทยวอยซ์ (Thai Voice) เป็นต้น

3.3.2 ปัญหาของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ⁴

1. คนเสื้อแดงเชื่อว่าปัญหาการเมืองต้องแก้ด้วยการเมือง ไม่ใช่การทหาร หากนักการเมืองเลว ประชาชนจะให้บทเรียนและสะท้อนในการเลือกตั้งครั้งต่อ ๆ ไป โดยประชาธิปไตยต้องเกิดจากการเรียนรู้และพัฒนาไปพร้อม ๆ กัน ภายใต้หลักการสำคัญที่ยึดถือคือ ไม่ว่าจะยากดีมีจน ทุกคนมีสิทธิมีเสียงเท่ากัน เพราะฉะนั้นการรัฐประหารซึ่งเป็นการปล้นอำนาจไปจากประชาชน เป็นสิ่งที่ไม่สามารถยอมรับได้ รัฐบาลที่มาโดยไม่ชอบธรรมภายใต้กลไกของอำนาจที่ไม่ชอบธรรมจึงไม่สามารถยอมรับได้เช่นกัน โดยสิ่งเหล่านี้ตอกย้ำด้วยการที่กลุ่มการเมืองสองกลุ่มถูกปฏิบัติอย่างไม่เท่าเทียมยิ่งตอกย้ำว่า สิทธิและเสียงของคนเสื้อแดงไม่ดังเท่าคนอีกกลุ่มที่ส่วนน้อยแต่เสียงดัง เป็นที่มาของวาทกรรมไพร่-อำมาตย์และสองมาตรฐาน อันหมายถึงความไม่เท่าเทียมทางพื้นที่การเมือง ในที่นี้หมายถึง “เสียงของประชาชน ดังไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับว่าคุณอยู่ฝ่ายไหน” (อย่างไรก็ตามกลุ่มเสื้อหลากสีและเสื้อเหลืองเข้าใจไปอีกแบบว่าไพร่-อำมาตย์เรียกร้องความเท่าเทียมแบบยากดีมีจน ซึ่งเป็นคนละความหมายกับเสื้อแดง ทำให้พวกเขาออกมาโจมตีว่าทักษิณรวมนักการเมืองคนนั้นคนนี้รวย คนเสื้อแดงยังจนอยู่ ทำไม่ถึงเรียกร้องโดยไม่คู่ตัวเอง)

⁴ Doherty, Ben (16 May 2010). "Army declares 'shoot to kill'". The Age. Melbourne.

2. การที่เสื้อเหลืองและเสื้อเหลืองยังคงวนเวียนถึงฝั้ทักษิณและมองว่า ทักษิณคือต้นตอของปัญหาทั้งหมด ถ้าทักษิณไม่อยู่หรือหมดอำนาจไปปัญหาจะจบ (จะกำจัดทักษิณด้วยวิธีการใดก็ได้) ในขณะที่เสื้อแดงมองว่าการรัฐประหารและความสองมาตรฐานคือปัญหา ต้องแก้ไขสิ่งเหล่านี้ (มองว่าการเมืองต้องแก้ด้วยการเมือง) ประเทศชาติจึงจะเดินต่อไปได้ ซึ่งการมองปัญหาที่ไม่ตรงกันยิ่งทำให้คุยกันไม่รู้เรื่อง นอกจากนี้ยังมีเสื้อแดงกลุ่มหนึ่งที่ไม่ได้สนใจทักษิณและไม่ได้สนับสนุนทักษิณ เพียงแต่มองเห็นถึงความบิดเบี้ยวพิกลพิการบางอย่างจึงออกมาาร่วมกันต่อสู้ คนเสื้อแดงเหล่านี้จึงรับไม่ได้และไม่เข้าใจว่าทำไมพวกเสื้อเหลืองหรือเสื้อหลากสีจึงยังพรั้งาเพื่อถึงทักษิณ เพราะต่อให้ทักษิณเลวร้ายก็ไม่ทำให้ความคิดของพวกเขาซึ่งต่อสู้เพื่อเรียกร้องความถูกต้องเปลี่ยนแปลงไป ในขณะที่กลุ่มเสื้อเหลืองและเสื้อหลากสีมองว่า พวกเขาได้พยายามอย่างหนักแล้วในการให้ข้อมูลว่าฝ่ายทักษิณเลวอย่างไร ทำไมคนเสื้อแดงยังคงโง่ดักดาน นั้นเป็นสิ่งที่พวกเขาไม่เข้าใจเอาเสียเลยอย่างไรก็ตามต้องยอมรับว่าการให้ข้อมูลของอีกฝ่ายแม้จะมีความจริงอยู่บ้าง แต่หลายครั้งก็ปฏิเสธไม่ได้ว่ามี การใส่สีตีหมอก ทั้งรูป ทั้งคลิป ทั้งการตัดต่อ บิดเบือนคำบรรยายเพื่อใส่ร้ายป้ายสี โดยพวกเขาเหล่านั้นพร้อมใจกันส่งต่อตาม ๆ กันและปักใจเชื่อโดยไม่ตรวจสอบจากการที่มีธงอยู่ในใจอยู่แล้ว สิ่งเหล่านี้ทำให้คนเสื้อแดงเกิดความรำคาญใจและยิ่งมองว่าพวกเสื้อเหลืองและหลากสีเป็นพวกที่ไร้เหตุผลและขาดตรรกะในการคิดอย่างสิ้นเชิง จึงเป็นที่มาของคำว่า “สลิ่มโง่” ยิ่งไปกว่านั้น การที่คนเหล่านี้ไม่แยแสต่อการตายของประชาชน แสดงให้เห็นว่าพวกเขามองว่า “คนไม่เท่ากัน” ซึ่งเป็นแนวคิดที่คนเสื้อแดงไม่สามารถยอมรับได้โดยเด็ดขาด และพวกเขาพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อยืนยันความคิดตัวเองต่อไป แม้จะถูกค่อนข้างอดเพียงใดก็ตาม

3.4 ปัญหากลุ่มเสื้อเหลืองและเสื้อหลากสี⁵

พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (อังกฤษ: PEOPLE'S Alliance for Democracy, PAD) หรือเรียกว่า กลุ่มพันธมิตรกู้ชาติ หรือกลุ่มคนเสื้อเหลือง เป็นกลุ่มการเคลื่อนไหวทางการเมืองในประเทศไทยที่มีบทบาทสำคัญในช่วง พ.ศ. 2548-2552 โดยเป็นการรวมตัวจากหลายองค์กรทั่วประเทศ และได้รับการสนับสนุนจากหลายฝ่าย ภายใต้จุดประสงค์ในการขับ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และแสดงความต้องการให้อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแทนอย่างเปิดเผย กลุ่ม

⁵ ผศ. นพ. ตฤย์ สิทธิสมวงศ์ “เสื้อหลากสี” แทรกสงครามการเมือง <https://positioningmag.com/12747> สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2561.

พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยมีแกนนำคนสำคัญ ได้แก่ สนธิ ลิ้มทองกุล และพลตรีจำลอง ศรีเมือง

สัญลักษณ์หลักของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย มีการใช้สีเหลืองเป็นสัญลักษณ์หลัก และมีการใส่เสื้อสีเหลืองพร้อมผ้าโพกศีรษะที่มีข้อความว่า “กู้ชาติ” และผ้าพันคอสีฟ้า และมีมือตบเป็นเครื่องหมายสัญลักษณ์

ในปี พ.ศ. 2548 ได้มีการเคลื่อนไหวของฝ่ายซึ่งมีความเห็นว่า พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ควรออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นำโดยสนธิ ลิ้มทองกุล จนกระทั่งลงเอยด้วยเหตุการณ์รัฐประหาร ส่งผลให้ฝ่ายทหาร คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) นำโดยพลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ก้าวขึ้นสู่อำนาจ และเข้ามามีบทบาททางการเมือง ส่งผลให้ไทยอยู่ภายใต้การปกครองของรัฐบาลทหาร ซึ่งมีพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์เป็นนายกรัฐมนตรี ระหว่าง พ.ศ. 2549-2550

ต่อมาผลการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2550 พรรคพลังประชาชน ซึ่งถูกมองว่าเกี่ยวข้องกับทางผลประโยชน์ของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ชนะการเลือกตั้งและจัดตั้งรัฐบาลผสม ทำให้กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ซึ่งเคยดำเนินการเคลื่อนไหวก่อนเหตุการณ์รัฐประหาร กลับมาชุมนุมอีกครั้งในปี พ.ศ. 2551 เพื่อกดดันให้นายกรัฐมนตรีสมัคร สุนทรเวชและสมชาย วงศ์สวัสดิ์ ออกจากตำแหน่ง ส่งผลให้มีการปิดล้อมท่าอากาศยานนานาชาติหลายแห่ง จนกระทั่งเที่ยวบินทุกเที่ยวหยุดทำการนั้น นายเกษม พันธุ์รัตนมาลา นักเศรษฐศาสตร์ คาดการณ์ว่าประเทศไทยจะสูญเสียเงินกว่า 4,200 ล้านดอลลาร์สหรัฐจากการปิดสนามบินครั้งนี้ อันส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและต่อเศรษฐกิจไทยอย่างมหาศาล

ภายหลังจากมีคำวินิจฉัยคดียุบพรรคพลังประชาชนและพรรคร่วมรัฐบาลอีก 2 พรรค อันเนื่องมาจากกรณีทุจริตการเลือกตั้งของนายยงยุทธ ดิยะไพรัช เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม ในวันรุ่งขึ้นแกนนำพันธมิตรฯ ได้ประกาศยุติการชุมนุมทั้งที่ทำเนียบรัฐบาล ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และท่าอากาศยานดอนเมือง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งเอเชีย (Asian Human Rights COMMISSION) ระบุว่าเจตนาของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยมีลักษณะของฟาสซิสต์ ต่อด้านนโยบายเศรษฐกิจแบบประชานิยมและนโยบายการกระจายอำนาจทางการเมืองออกจากศูนย์กลาง รวมทั้งโจมตีฝ่ายตรงข้ามว่าไม่จงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์ และเปิดโอกาสให้นายทหารและข้าราชการระดับสูงมีบทบาททางการเมืองมากขึ้น

พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ประกาศยุติบทบาทตัวเองที่ห้องส่งสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียม เอเอสทีวี ในวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2556

กลุ่มคนเสื้อเหลืองและเสื้อหลากสีส่วนใหญ่เป็นคนเมืองและคนกรุงเทพฯซึ่งมักจะติดตามข่าวสารผ่านเครือข่ายผู้จัดการและเครือเนชั่นเป็นหลักมาตั้งแต่สมัยปี พ.ศ. 2545-2548 ซึ่งสื่อในยุคนั้นได้มีการตอกย้ำว่าทททกรรมเผด็จการรัฐสภาของรัฐบาลเสียงข้างมากอย่าง ทักษิณ อยู่ตลอดเวลาทำให้คนเสื้อเหลืองและเสื้อหลากสี (ส่วนหนึ่ง) ต่อต้าน 1 สิทธิ 1 เสียงที่เท่าเทียมกันของประชาชน (ทั้งแสดงตัวและไม่แสดงตัว) โดยมองว่าเสียงส่วนใหญ่ อาจนำความฉิบหายมาสู่ประเทศได้ หากคนเหล่านี้ถูกหลอกและรู้ไม่เท่าทันเล่ห์เหลี่ยม นักการเมือง คนเหล่านี้เกลียดทักษิณเข้าไส้เพราะมองว่าทักษิณคือตัวแทนของการคอร์รัปชันและเป็นปีศาจร้ายที่ต้องโดนกำจัดสถานเดียวและไม่สนใจด้วยว่าจะต้องกำจัดอย่างไร (ดังจะเห็นได้จากการแสดงตัวสนับสนุนรัฐประหารเอาดอกไม้ไปมอบให้ทหาร) ซึ่งเมื่อมีการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐประหารโดยเสื้อแดง พวกเขาจึงไม่เข้าใจว่าทำไมคนเสื้อแดง ต้องออกมาเรียกร้อง พวกเขา มองว่าการเรียกร้องแต่จะทำให้ปีศาจร้ายกลับมาและพวกเขายอมไม่ได้เด็ดขาด ประกอบกับความตะกละที่สูงของตนเข้าใจว่าตนนั้นมีการศึกษาสูง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้รวดเร็ว จึงฉลาดพอจะรู้ทันนักการเมือง พวกเขา มองภาพชาวบ้านที่มาเรียกร้องว่าจริง ๆ แล้วคนเหล่านั้นแสนซื่อแต่ถูกหลอก ถูกจ้างมา และในช่วงนั้นข่าวลวง ข่าวหลอกมากมายแพร่กระจายเต็มไปหมด ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อที่พวกเขามีอยู่เดิม ทำให้จิตใจพวกเขามีตกบอดลง ทักษิณเลวคู่กับเสื้อแดงเลว สงครามข่าวสารผ่านโลกไซเบอร์เป็นข้อเสียเปรียบที่คนเสื้อแดงซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านนั้นสู้ไม่ได้เลย

จากกระบวนการให้ข่าวสารด้านของรัฐบาลในช่วงการชุมนุมใหญ่ของเสื้อแดงว่าคนเสื้อแดงเป็นพวกเลวร้าย เป็นพวกผู้ก่อการร้ายติดอาวุธ ตอกย้ำด้วยการที่เสื้อแดง บางครั้งได้มีการทำผิดพลาดจริง (แต่ถูกนำไปขยายผล บิดเบือนร้ายแรง) รวมถึงการเรียกร้องจะออกแนวบ้าน ๆ พุดจาแบบบ้าน ๆ ยิ่งทำให้พวกเขาจับไม่ได้ ไม่เข้าใจ ใช้ถ้อยคำหยาบคาย ประกอบกับความเชื่อดั้งเดิมที่ว่าคนเสื้อแดงถูกจ้างมา เพราะฉะนั้นเสื้อแดงจึงไม่มีความชอบธรรมแต่แรก คำพูดของเสื้อแดงจึงไม่มีความชอบธรรมและทำเพื่อคน ๆ เดียว อกติที่มีเหล่านี้ ทำให้เหมือนมีกำแพงหนาที่ขวางกั้นความเข้าใจระหว่างคนเสื้อแดงกับคนเมืองส่วนใหญ่ และเมื่อคนเสื้อแดงที่พวกเขามองว่าเป็นพวกก่อความเดือดร้อนตายไป คนเหล่านี้จึงไม่รู้สิกรู้สาอะไร (แม้คนที่เสียชีวิตไม่มีใครเลยที่พวกอาวุธร้ายแรง อย่างเก่งมีเพียงหนึ่งสติ๊ก) อยากรู้ก็ดี การเสียชีวิตอาจทำให้คนเหล่านี้บางส่วนเริ่มตระหนักรู้แล้วว่าคนเสื้อแดงอาจจะไม่ได้ถูกจ้างวานมาก็ได้ แต่พวกเขาก็หาคำตอบให้กับตัวเองไม่ได้ว่าเสื้อแดงแท้จริงคือใครและมาทำไม พวกเขาจึงต้องหลอกตัวเองไปว่าคนเสื้อแดงนั้นโง่เป็นควายและถูกหลอกใช้ และหลังจากการสลายการชุมนุมที่มีตึกวางบ้านช่องถูกเผา พวกเขานั้นรำให้เสียใจมากมายกับตึกเหล่านั้นและโกรธแค้นเสื้อแดง โดยมองว่าต้นเหตุมาจากเสื้อแดงที่ทำให้เพื่อนักการเมืองเพียงคนเดียวที่ทำให้บ้านเมืองลุกเป็นไฟ และนำมาสู่ข้อสรุปว่าพวกเสื้อ

แดงล้วนแล้วแต่เป็นคนเลวเพราะเป็นพวกเผาบ้านเผาเมือง (อันนั้นเป็นเรื่องที่ต้องพิสูจน์ โดยขั้นตอนทางกฎหมายต่อไป) อย่างไรก็ตาม กรณีเลวร้ายที่สุดคือหากเสื้อแดงเผาจริง แต่พวกเขาก็ล้มตั้งคำถามสำคัญกับตัวเองว่า การสังหารหมู่กลางประชาชนเมืองหลวงกับการเผาบ้านเผาเมือง สิ่งใดเกิดขึ้นก่อน สิ่งใดเกิดขึ้นทีหลัง การใช้ตรรกะที่ว่าคนเสื้อแดงสมควรตายเพราะเป็นพวกเผาบ้านเผาเมือง เป็นตรรกะที่ประหลาดโดยแท้ เพราะเป็นการยกเอาผลมาเป็นเหตุ อย่างไรก็ตามพวกเขาไม่สนใจและพร้อมปิดตาข้างหนึ่งแล้วบอกตัวเองซ้ำ ๆ เพื่อยืนยันความเชื่อตัวเองต่อไปว่า เสื้อแดงคือคนโง่ เสื้อแดงถูกหลอกใช้ เสื้อแดงคือเหยื่อของนักการเมือง เสื้อแดงสมควรตายเพราะเผาบ้านเผาเมือง โดยพวกเขาจะภูมิใจอกภูมิใจกับการเรียกคนเสื้อแดงว่า “ควายแดง”

3.5 ปัญหากลุ่ม กปปส. กับวิกฤตการณ์การเมืองไทย

วิกฤตการณ์การเมืองไทย พ.ศ. 2556–2557 เป็นวิกฤตการณ์การเมืองที่เกิดขึ้นจากการประท้วงต่อต้านรัฐบาลตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2556 ถึงพฤษภาคม 2557 จัดระเบียบโดยคณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (กปปส.) กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองซึ่งจัดและมีสุเทพ เทือกสุบรรณ อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคประชาธิปัตย์ เป็นผู้นำ การประท้วงนี้ลงเอยด้วยยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี พ้นจากตำแหน่ง รัฐประหารและการสถาปนา คณะทหารผู้ยึดอำนาจการปกครอง

เป้าหมายหลักของการประท้วง คือ การขจัดอิทธิพลของอดีตนายกรัฐมนตรี พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร ในการเมืองไทยและการตั้ง “สภาประชาชน” ที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งเพื่อดูแลการปฏิรูประบบการเมือง ผู้ประท้วงมองว่า พันตำรวจโททักษิณทุจริตอย่างมากและทำให้ประชาธิปไตยของประเทศไทยเสียหาย (Young, Jeffrey Young , 24 February 2014) แม้เขาได้รับการสนับสนุนอย่างเข้มแข็งในหลายพื้นที่ของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเหนือ เนื่องจากโครงการสังคมปฏิรูปและนโยบายเศรษฐกิจของเขา พรรคการเมืองซึ่งเป็นพันธมิตรของพันตำรวจโททักษิณชนะการเลือกตั้งทุกครั้งตั้งแต่ปี 2544 นักวิเคราะห์และนักวิจารณ์ยังมองว่าประเด็นอื่น เช่น การสืบราชสันตติวงศ์ ความแตกแยกเมือง-ชนบทหรือเหนือ-ใต้ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม ระบบข้าราชการประจำที่รวมศูนย์เกินไป อิทธิพลของพระมหากษัตริย์และทหารในการเมือง และสถานภาพชนชั้นกลางเป็นปัจจัยเบื้องหลังวิกฤตการณ์นี้

การประท้วงมีสาเหตุจากรัฐบาลพรรคเพื่อไทยได้เสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมฯ โดยเสนอในเดือนสิงหาคม 2556 รัฐบาลอ้างว่าจะนิรโทษเฉพาะผู้ชุมนุม และในวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 ฝ่ายรัฐบาลตอบโต้การชุมนุมครั้งนี้ด้วยการออก พระราชบัญญัติ

ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย และเขตดุสิต ระหว่างวันที่ 1 สิงหาคม 2556 ถึง 8 สิงหาคม 2556 ต่อมา ประยุทธ์ ศิริพานิชย์ ได้แปร ญัตติ ซึ่งจะนิรโทษกรรมความผิดของทุกฝ่ายย้อนหลังไปถึงปี 2547 โดยถูกหลายฝ่าย คัดค้าน ฝ่ายหนึ่งมีสุเทพ เทือกสุบรรณและพรรคประชาธิปัตย์เป็นผู้นำ และอีกฝ่ายหนึ่งคือ แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) และคนเสื้อแดงบางส่วน ครั้นวันที่ 11 พฤศจิกายน 2556 วุฒิสภาลงมติเป็นเอกฉันท์ไม่เห็นชอบร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ทว่าการชุมนุมซึ่งนำโดยสุเทพยังคงดำเนินต่อไป โดยเปลี่ยนเงื่อนไขเป็นการต่อต้านรัฐบาล แทน

ฝ่ายรัฐบาลตอบโต้การชุมนุมครั้งนี้ด้วยการออก พระราชบัญญัติ ความมั่นคง ภายในราชอาณาจักร ระหว่างวันที่ 9 ตุลาคม 2556 เขตพื้นที่เขตดุสิต เฉพาะแขวงดุสิต และแขวงจิตรลดา เขตพระนคร เฉพาะแขวงพระบรมมหาราชวัง แขวงตลาดยอด แขวง บวรนิเวศ แขวงบ้านพานถม และแขวงบางขุนพรหมและเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เฉพาะ แขวงวัดโสมนัส กรุงเทพฯ ต่อเนื่องถึง 30 พฤศจิกายน 2556

ระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม 2556 ถึง 21 มกราคม 2557 ให้เขตพื้นที่กรุงเทพฯ จังหวัดนนทบุรี อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และอำเภอบางพลี จังหวัด สมุทรปราการ เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ตามพระราชบัญญัติ ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร รัฐบาลประกาศใช้ พระราชกำหนด ฉุกเฉิน (พรก. ฉุกเฉิน) โดยใช้ระหว่าง 22 มกราคม 2557 ถึง 18 มีนาคม 2557 และออก พระราชบัญญัติ ความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ระหว่างวันที่ 19 มีนาคม 2557 ถึง 19 พฤษภาคม 2557 ให้เขตพื้นที่กรุงเทพฯ จังหวัดนนทบุรี อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัด ปทุมธานี และอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เป็นพื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบ ต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร

อีกเหตุการณ์หนึ่ง รัฐสภาพิจารณาร่างแก้ไขรัฐธรรมนูญว่าด้วยที่มาของสมาชิก วุฒิสภา เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งทั้งหมด (Ungpakorn, Giles, 13 January 2014) ประชาธิปัตย์ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า เป็นการให้ได้มาซึ่งอำนาจใน การปกครองโดยไม่เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ วันที่ 20 พฤศจิกายน 2556 ศาลวินิจฉัยตามนั้น พรรคเพื่อไทยปฏิเสธคำวินิจฉัยนี้ และในวันที่ 8 ธันวาคม 2556 นายกรัฐมนตรีขอถอนร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวคืนจากพระมหากษัตริย์

ฝ่าย นปช. จัดชุมนุมตอบโต้ขึ้นที่ราชวังมณฑลกีฬาสาธิตตั้งแต่วันที่ 24 พฤศจิกายน ถึง 1 ธันวาคม 2556 ระหว่างนั้น ในวันที่ 25 พฤศจิกายน ผู้ชุมนุมฝ่ายสุเทพเข้ายึดสถานที่ ราชการเพื่อปิดให้ปิดทำการ มีเหตุรุนแรงที่สำคัญคือ การปะทะกันบริเวณมหาวิทยาลัย

รามคำแหงตลอดทั้งวันที่ 30 พฤศจิกายน ถึงเช้าวันที่ 1 ธันวาคม มีผู้เสียชีวิต 4 คน และบาดเจ็บ 57 คน

การยกระดับการชุมนุมในวันที่ 1 ธันวาคม 2556 ก่อให้เกิดการปะทะกันระหว่างผู้ชุมนุมและตำรวจเป็นเวลาสองวัน ตำรวจใช้แก๊สน้ำตาและหัวฉีดน้ำ เพื่อยับยั้งไม่ให้ผู้ชุมนุมเข้าทำเนียบรัฐบาล มีผู้บาดเจ็บ 119 คน จนวันที่ 3 ธันวาคม 2556 ตำรวจจึงเปิดให้ผู้ชุมนุมเข้าไปได้ เพื่อสงบศึกในวันเฉลิมพระชนมพรรษา จากนั้น ผู้ชุมนุมจึงชุมนุมกันต่อ ครั้นวันที่ 8 ธันวาคม 2556 ส.ส. ประชาธิปัตย์ทั้ง 153 คนลาออก และในวันที่ 9 ธันวาคม 2556 นายกรัฐมนตรียุบสภาผู้แทนราษฎร แล้วให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 แต่สุเทพและผู้ชุมนุมปฏิเสธการเลือกตั้ง และเรียกร้องให้จัดตั้งสภาประชาชนเสียก่อน กลุ่มผู้ประท้วงจึงถูกวิจารณ์ว่า เป็นปฏิปักษ์ต่อประชาธิปไตย

วันที่ 17 ธันวาคม 2556 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีมติว่ารัฐบาลออกประกาศ เรื่อง พื้นที่ปรากฏเหตุการณ์อันกระทบต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ฉบับลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2556 ฉบับลงวันที่ 9 ตุลาคม 2556 และฉบับลงวันที่ 18 ตุลาคม 2556 โดยไม่ชอบ และขัดต่อรัฐธรรมนูญ

วันที่ 13 มกราคม 2557 สุเทพนัดชุมนุมปิดถนนสายหลักในกรุงเทพฯ เพื่อกดดันรัฐบาล นำไปสู่การใช้ความรุนแรงและอาชญากรรมระยะ ๆ นายสมเกียรติ พงษ์ไพบูลย์ นำผู้ชุมนุมปิดกระทรวงพลังงาน ต่อมา มีผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต วันที่ 21 มกราคม 2557 รัฐบาลประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงในกรุงเทพฯ และพื้นที่โดยรอบ วันที่ 26 มกราคม 2557 กลุ่มผู้ชุมนุมรวมตัวกันขัดขวางการเลือกตั้งล่วงหน้าในกรุงเทพฯ และภาคใต้ ทำให้การเลือกตั้งเสียระบบ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งราว 440,000 คนไม่สามารถออกเสียงลงคะแนนได้ อย่างไรก็ตาม รัฐบาลยืนยันเมื่อวันที่ 28 มกราคม 2557 ว่า การเลือกตั้งต้องดำเนินตามกำหนดต่อไป ท้ายที่สุดมีผู้มาเลือกตั้งคิดเป็นร้อยละ 46.79 (Indo Asian News Service, 5 February 2014)

วันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2557 ศาลอาญาออกหมายจับแกนนำการชุมนุม 19 คน ในข้อหาฝ่าฝืนพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2557 คนร้ายปะทะใส่ผู้ชุมนุมที่จังหวัดตราด มีผู้เสียชีวิต 3 ราย บาดเจ็บ 33 ราย วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2557 คนร้ายปะทะใส่ผู้ชุมนุม มีผู้ได้รับบาดเจ็บ 22 คน เสียชีวิต 2 คน เหตุเกิดบริเวณห้างบิ๊กซี ถนนราชดำริ

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2557 สุเทพประกาศยุติการปิดถนนในกรุงเทพฯ ในวันที่ 3 มีนาคม และรวมเวทีการชุมนุมทั้งหมดไปอยู่ที่สวนลุมพินี วันที่ 18 มีนาคม 2557 คณะรัฐมนตรีจึงยกเลิกประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน และกลับไปใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 ตั้งแต่วันรุ่งขึ้น

วันที่ 18 มีนาคม 2557 รัฐบาลประกาศใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 เขตท้องที่กรุงเทพฯ จังหวัดนนทบุรี อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ในระหว่างวันที่ 19 มีนาคม ถึง 30 เมษายน

วันที่ 21 มีนาคม 2557 ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การเลือกตั้งในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แกนนำผู้ชุมนุมยืนยันว่า จะทำให้การเลือกตั้งครั้งใหม่ให้มีผลโมฆะ วันที่ 3 เมษายน 2557 ศาลอาญาเพิกถอนหมายจับแกนนำการชุมนุม 19 คน ในข้อหาฝ่าฝืนพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 เนื่องจากรัฐบาลได้ยกเลิกสถานการณ์ฉุกเฉินแล้ว

วันที่ 29 เมษายน 2557 รัฐบาลให้โฆษกศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย ประกาศมติคณะรัฐมนตรีเรื่องขยายการใช้พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 เขตท้องที่กรุงเทพฯ จังหวัดนนทบุรี อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้ตั้งแต่ 1 พฤษภาคม ถึง 30 มิถุนายน ศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อยในฐานะตัวแทนรัฐบาลพรรคเพื่อไทย ได้แถลงประณาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หิรัญ วิตติวิริยกุล ประธานศาลปกครองสูงสุด กรณีจดหมายของนาย ดิเรกฤทธิ์ เจนครองธรรม เลขาธิการศาลปกครอง ซึ่งเป็นครั้งแรกที่ศูนย์อำนวยการรักษาความสงบเรียบร้อย ประณามประธานศาลปกครองสูงสุดออกโทรทัศน์ในประเทศไทย

วันที่ 7 พฤษภาคม 2557 ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องของ ไพบูลย์ นิติตะวัน สมาชิกวุฒิสภาและมีคำวินิจฉัยว่านางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีอีก 9 คน พ้นจากตำแหน่งและสิ้นสุดการปฏิบัติหน้าที่ทั้ง 10 คน จึงทำให้เกิดสุญญากาศขึ้นไม่มีหัวหน้ารัฐบาลในขณะนั้น ฝ่ายทหารจึงประกาศกฎอัยการศึก เพื่อควบคุมสถานการณ์ออกคำสั่งโยกย้ายให้เจ้าหน้าที่ตำรวจพร้อมอาวุธจำนวนหลายพันนาย ออกจากกรุงเทพฯจนต่อมาวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 คณะ คสช. ได้เข้าใช้อำนาจการปกครองประเทศแทนในช่วงที่เกิดสุญญากาศ

วันที่ 15 พฤษภาคม 2557 เวลาประมาณ 15.30 น. พันเอกวินธัย สุวารี รองโฆษกกองทัพบก อ่านแถลงการณ์ 7 ข้อของ พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก ในขณะนั้น ผ่านทางสถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก หลังจากเกิดเหตุยิงเมื่อเช้ามืดที่ผ่านมา

วันที่ 20 พฤษภาคม 2557 เวลา 3 นาฬิกา พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ประกาศใช้กฎอัยการศึกทั่วราชอาณาจักร อีกสองวันต่อมา กองทัพรัฐประหารรัฐบาลรักษาการ และให้ผู้ชุมนุมสองฝ่ายยุติการชุมนุม

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเราก็มีความพยายามให้เกิดการประนีประนอมมาเป็นแบบฉบับเพื่อการแก้ปัญหา

3.6 การประนีประนอม

ความสำเร็จในการประนีประนอมจะสามารถทำให้ผู้เข้าร่วมตัดสินใจเห็นความเป็นไปได้ในการทำงานร่วมกัน แม้กระทั่งคนที่ไม่ได้เข้าร่วมก็ตาม จะรู้สึกว่ามีประสบการณ์ร่วมห่าง ๆ เนื่องด้วยมีการพิจารณาอย่างมีส่วนร่วม มีการร่วมมือกันที่เป็นธรรม ได้สัมผัสถึงข้อต่อของกระบวนการตัดสินใจนั้น ได้รับการพิจารณาจากทุกฝ่าย รวมทั้งคุณค่าของเหตุผลโดยรวมที่ดีในทางการเมือง ยังส่งผลให้แผ่ขยายออกไปสร้างความเข้าใจเหนือกว่าการใช้พลังกำลังในรูปแบบเดิม (จารุพรรณ กุลดิลก มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 2-8 มิถุนายน 2560)

การประนีประนอมแจกเช่นสถานการณ์การให้และการรับซึ่งชอบธรรม จะสร้างความเชื่อมั่นว่าการตัดสินใจประนีประนอมครั้งนี้จะคำนึงถึงประโยชน์ของผู้อื่นและคุณค่าของการพิจารณาสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน สิ่งนี้เป็นไม่ต่อของความต้องการและความสนใจของตนเองผ่านความสนใจของผู้อื่นที่ตนเองไม่เคยนึกถึงมาก่อน แต่ต้องต่อรองรับกันด้วยความสนใจ ด้วยคุณค่า และด้วยเป้าหมายของคนอื่น เนื่องจากแต่ละฝ่ายก็มีวิถีพิพากษาวิถีคิดของตนเอง จึงเกิดวิถีคิดและวิถีพิจารณาความสนใจ ประโยชน์ และคุณค่าที่หลากหลายมากที่สุด เป็นเป้าหมายสำคัญของประชาธิปไตย

ความสามารถที่จะโอบล้อมประโยชน์โดยชอบเข้ามาให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เป็นการผสมผสานประโยชน์ที่มีความชอบนั้นอย่างมีความรอบคอบ และมีกระบวนการตัดสินใจในทางการเมืองที่สำคัญอย่างยิ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ที่จะเข้าถึงความเป็นประชาธิปไตย

ในเหตุผลดังกล่าว การทำงานร่วมกันและการคำนึงถึงการประนีประนอมที่ฉลาดจะพัฒนาทัศนคติ พฤติปฏิบัติ และทักษะ ซึ่งประชาธิปไตยต้องการในการทำงานและสร้างศักดิ์ศรีให้พลเมือง ในทางความรู้ โดยนัยยะวัฒนธรรมแห่งการประนีประนอมเป็นโรงเรียนชั้นนำของความเป็นประชาธิปไตย

3.6.1 การประนีประนอมเป็นทักษะที่ต้องพัฒนาในสังคมประชาธิปไตย

ความขัดแย้งเป็นเหตุปัจจัยสำคัญของปัญหาในสถานการณ์ทางการเมืองโดยสังเขป ความขัดแย้งเล็ก ๆ น้อย ๆ เกิดขึ้นได้ทุกทาง หากข้อสรุปไม่ตรงกับความต้องการของผู้เข้าร่วมแบ่งปันผลประโยชน์โดยชอบ เมื่อไม่มีข้อตกลงชัดเจน ความสับสนเนื่องจากความ

ขัดแย้งทางการเมือง ต้องการระเบียบในทางการเมืองเพื่อจัดการการงานต่าง ๆ ซึ่งก็ยังไม่เพียงพอต่อการจัดการความต้องการทางเลือกอันหลากหลายส่วนตนอยู่ดี

เนื่องด้วยปัญหาในทางการเมืองนิยามที่ต้องจำกัดเพื่อแก้ไขปัญหาให้ทุกฝ่าย ผ่านสถาบันทางการเมืองที่มีความสามารถ มีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างความตกลงกันเพื่อขจัดปัญหาไม่ให้เกิดข้อขัดแย้งตั้งแต่ต้น มิฉะนั้น ความขัดแย้งจะขยายอาณาบริเวณความต้องการทางการเมือง ในเชิงข้อตกลงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม รวมทั้งข้อตกลงทางภาคพื้นสนามในแต่ละภูมิภาค

การเมืองเป็นกระบวนการสร้างสันติภาพและรวบยอดวิธีการแก้ไขปัญหาในเชิงผลประโยชน์อันชอบธรรมโดยรวมอีกด้วยชนิดของความขัดแย้งแบ่งออกเป็น 4 ประการ ซึ่งมิงานวิจัยจากสถาบันการเมืองมายาวนานจากการบันทึกประวัติศาสตร์ เช่น มูลนิธิฟรีดริชแอร์แบร์ต (Friedrich Erbert Stiftung) ประเทศเยอรมนี อันได้แก่

1. การเริ่มความไม่เห็นพ้องแต่ต้น เกิดขึ้นตั้งแต่ต้นในการแยกแยะคำถามในเรื่องคุณธรรมพื้นฐาน ว่าคำถามใดมีคุณธรรม คำถามใดไม่ ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตกลงร่วมกันในเรื่องการถกเถียงอย่างเข้มข้นและการวางระเบียบให้เกิดความเข้าใจร่วมกันในทางวัฒนธรรมได้อย่างเป็นธรรมในที่สุด (ยกตัวอย่างเช่น คำถามในเรื่องวันหยุดราชการ และการเรียกเก็บอัตราดอกเบี้ย เหล่านี้มีแง่มุมการใส่ใจในเชิงจริยธรรมและการให้คุณค่าทางสังคม)

2. ความขัดแย้งที่ส่งผลให้ชนะบางส่วน ในกรณีนี้เกิดขึ้นเมื่อกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมได้รับส่วนแบ่งในจำนวนจำกัด ด้วยปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม (ตัวอย่างเช่น การกระจายของผลผลิตประชาชาติสุทธิ: GDP) ในกรณีนี้ จำนวนส่วนแบ่งและการปันผลลดลงจากบางกลุ่ม และเพิ่มขึ้นที่บางกลุ่ม ในขณะที่ผลผลิตประชาชาติสุทธิเท่าเดิม

3. ความขัดแย้งที่ส่งผลให้ฝ่ายชอบธรรมชนะฝ่ายเดียว ในกรณีนี้เกิดขึ้นเมื่อผลลัพธ์เกิดขึ้นจากฝ่ายเดียวที่ทำให้คนคิดได้ ตัดสินใจในระเบียบแบบแผนชีวิตอย่างสะดวกสบาย รวมทั้งที่มีการเห็นพ้องเบื้องต้นให้บัญญัติไว้ในกฎหมายบ้านเมือง

4. ความขัดแย้งที่ต้องชนะทุกฝ่าย ในกรณีนี้เกิดขึ้นเมื่อมีการกำหนดโดยพิจารณาร่วมกันอย่างรอบคอบถึงต้นตอของความต้องการในการจัดสรรผลประโยชน์ ที่ทุกฝ่ายยอมรับว่าทุกฝ่ายควรจะสามารถชนะได้คล้าย ๆ กัน

ส่วนใหญ่มักเกิดการชนะเพียงฝ่ายเดียวเพราะถูกกำหนดไว้ในกฎหมาย ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้จากการออกกติกาใหม่ผ่านรัฐสภา จะนำมาซึ่งความรู้สึกถึงการผลัดแพ้ผลัดชนะ

ความขัดแย้งและการประนีประนอม ในข้อสรุปสุดท้าย ศิลปะในทางการเมืองในการขจัดข้อขัดแย้งดังที่กล่าวข้างต้นทั้ง 4 ประการตั้งแต่ต้นเพื่อไม่ให้เกิดข้อขัดแย้งได้เลย

เป็นการจัดการที่ดีที่สุด โดยนัยนี้การจัดการประโยชน์อันชอบธรรมของแต่ละฝ่ายผ่านการลงมติจากเสียงส่วนใหญ่ถือว่าไม่มีศิลปะมากพอ ซึ่งก็ยกเว้นบางกรณีที่เป็น เช่น การเลือกตั้งทั่วไป (General Election) และการตัดสินใจร่วมกันเพื่อสร้างศรัทธาร่วมกันอีกครั้ง ในฐานะประชาชาติ ทั้งนี้ การประนีประนอมที่ดีและเป็นธรรม เป็นความจำเป็นในทางวัฒนธรรมทางประชาธิปไตย เป็นถ้อยคำที่สง่างามเพราะผ่านการทดสอบมาหลายครั้งหลายหน และในระยะยาวจนถึงอนาคตจะเป็นทางออกที่ให้ความมั่นใจว่าจะได้ประโยชน์ ถ้วนหน้ามากกว่าในการแสดงพลังเหนือมนุษย์ในระยะสั้น การทำให้ความศรัทธามั่นคงเกิดขึ้นระหว่างคนและสังคม

โดยหลักการแล้วพรรคการเมืองต้องบอกสังคมได้ว่า

1. ไม่ว่าพรรคการเมืองไหนเป็นรัฐบาลในขณะนั้นต้องได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานในการให้หลักประกันว่าประโยชน์โดยชอบในทางการเมืองเป็นสิ่งสำคัญและเป็นไปได้ในการพัฒนาวัตถุประสงค์ร่วมกันต่อไปในอนาคต
2. ไม่ว่าพรรคการเมืองไหนเป็นรัฐบาล จะมีพื้นที่พอสำหรับสังคมและกิจกรรมทางการเมือง ที่จะหาทางสนับสนุนผู้คนให้ได้รับประโยชน์ถ้วนหน้าในการเลือกตั้งในอนาคตด้วย

3.6.2 ประโยชน์ของการประนีประนอม

ผู้เขียนขออ้างอิงบทความของสถาบันอนุญาโตตุลาการ ประเทศไทย โดย ศ.ดร. เสาวนีย์ อัสวโรจน์⁶ ท่านกล่าวถึงข้อผูกพันและมาตราตามกฎหมายภายในและระหว่างประเทศ โดยมีเนื้อความว่า “ในปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวกับอนุญาโตตุลาการโดยตรง คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 210-220 และมาตรา 222 และพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นการระงับข้อพิพาททั้งในประเทศไทยและระหว่างประเทศ

กฎหมายระหว่างประเทศที่ประเทศไทยลงนามแล้วคือ อนุสัญญานิวยอร์ก ที่ปี ค.ศ. 1958 The Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitration Awards หรืออนุสัญญาว่าด้วยการยอมรับนับถือและการใช้บังคับคำชี้ขาดของ

⁶ ศาสตราจารย์ เสาวนีย์ อัสวโรจน์ สกุลเดิม สุจริตกุล (เกิด 15 มิถุนายน พ.ศ. 2495) หนึ่งในตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้รับการแต่งตั้งเมื่อวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2546 ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขานิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ ศาสตราจารย์ เสาวนีย์ อัสวโรจน์ เป็นสตรีคนแรกที่ได้รับแต่งตั้งเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่อายุน้อยที่สุดในประเทศไทย.

อนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ” ซึ่งบรรดากลุ่มผู้ที่ทำหน้าที่การอนุญาโตตุลาการ มีความเป็นกลางและได้รับความเคารพอย่างเป็นสากล

อีกกฎหมายหนึ่งที่สำคัญมาก ทว่า ประเทศไทยยังไม่ได้ลงนามคือ The Convention Against Torture (CAT) หรืออนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการทรมาน มีถ้อยคำที่ใช้ในการเจรจาความเพื่อการสร้างความปรองดองและสันติภาพในระยะยาว

ในกรณีที่เกิดข้อพิพาทระหว่าง 3 อำนาจอหลักในประเทศไทย คือระหว่าง ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ ให้คู่พิพาทได้มอบอำนาจให้อนุญาโตตุลาการของแต่ละฝ่าย ทำหน้าที่ตามบทบัญญัติทั้งในและระหว่างประเทศ ที่รัฐไทยได้ลงนามไว้แล้ว นำมาใช้ในการปฏิบัติ โดยที่ อำนาจหลักทั้ง 3 ฝ่าย ต้องมีอิสระต่อกัน จะข้องเกี่ยวในกรณีพิพาทร่วมด้วยมิได้

เราพึงเห็นข้อดีของการอนุญาโตตุลาการ และควรยืนยันทันทีสนับสนุนที่ให้ทีมอนุญาโตตุลาการทำงานอย่างเห็นประจักษ์ชัดในวงกว้าง เพื่อขจัดข้อขัดแย้งก่อนจะบานปลายเป็นสภาวะการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ และเหตุการณ์ที่ไม่นำไปสู่การสร้างความสันติภาพในประเทศ ในภูมิภาค และในประชาคมโลก

ข้อดีของอนุญาโตตุลาการที่ประสบความสำเร็จทั่วโลก คือ สามารถประนีประนอมได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีความเชี่ยวชาญในการพิจารณากรณีพิพาทที่ยิ่งใหญ่มาก่อนหน้า

สถาบันอนุญาโตตุลาการจึงมีวิธีประนีประนอมที่ไม่จำเป็นต้องเคร่งครัดมากนัก ไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก มีความเหมาะสมกับห้วงเวลาที่ยังไม่มีบทบัญญัติชัดเจน โดยไม่ต้องรอให้ฝ่ายนิติบัญญัติออกพระราชบัญญัติใหม่ให้รวมทั้งอำนาจที่ตัดสินระงับข้อพิพาทเป็นอันเบ็ดเสร็จเด็ดขาด ไม่จำเป็นต้องอุทธรณ์ต่อไป จึงทำให้ข้อพิพาทถูกระงับรวดเร็วโดยปราศจากข้อสงสัย

ข้อดีอีกประการในระดับสากลคือ รักษาชื่อเสียง เกียรติยศของวงศ์ตระกูล ตามหลักกฎหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยการหยุดยั้งการทรมานตามอนุสัญญาการต่อต้านการทรมาน รวมทั้งหยุดยั้งการประณามทั้งโจทก์และจำเลย ซึ่งเป็นหนึ่งในการทรมาน

นอกจากนี้ คือสามารถรักษาความสัมพันธ์ของคู่กรณีพิพาทได้ เหมาะสมสำหรับข้อพิพาทที่ยุ่งยากสลับซับซ้อน

ในสถานการณ์ปัจจุบัน มองจากภายนอกประเทศ ที่มีการรวมกลุ่มกันทางเศรษฐกิจ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสนับสนุนสถาบันอนุญาโตตุลาการสากล เพื่อระงับข้อขัดแย้งตั้งแต่ต้น จักได้เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันโดยปราศจากข้อสงสัยในทางกฎหมาย โดยมีสถาบันอนุญาโตตุลาการ เสมือนหนึ่งคลังสมองและข้อมูลที่ทราบ

เหตุผลความจำเป็นตั้งแต่เริ่มแรก ทางประวัติศาสตร์สังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม เช่น การก่อตัวเป็นชุมชนเศรษฐกิจ เช่น ในภูมิภาคเอเชียที่กำลังพัฒนา กลุ่มการเงินการธนาคาร วัฒนธรรม และอีกมากมาย ที่มีชื่อว่า Asean Economics Community (AEC) หรือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ฉันใดก็ฉันนั้น ในสังคมไทยก็ควรที่จะมีการอนุญาตตุลาการภายในประเทศ เพื่อรักษาความสามัคคีปรองดอง ซึ่งเป็นเป้าหมายร่วมกันของสังคมไทยในขณะนี้

การประนีประนอมทางเศรษฐกิจถือว่าเป็นหนทางที่ดีที่สุด ของความเป็นประชาธิปไตย ที่มีการแบ่งอำนาจ 3 ฝ่าย คือ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ อย่างเป็นระบบระเบียบ และมีความก้าวหน้า โดยสามารถขับเคลื่อนสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ได้อย่างมั่นคง มีเสถียรภาพ มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อการพัฒนาโลกของระบบ อย่างยั่งยืนและสมดุลต่อสภาพแวดล้อมในโลกโลกาภิวัตน์

3.7 วิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติด

วิธีการแก้ไขปัญหายาเสพติดสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่นำเสนอโดย Wan Mahmood (1998 และ 2007) นั้น จะต้องมีการกระจายอำนาจตามกรอบกฎหมายรัฐธรรมนูญ ฉบับปี พ.ศ. 2540 คือ จะต้องมีการเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรง พร้อมกับงบประมาณการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นอำนาจการบริหารจัดการของผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นผู้ดูแล ซึ่งจะรวมถึงอำนาจการบริหารจัดการด้านการศึกษา วัฒนธรรม และการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจ ให้เป็นไปตามกลุ่มอัตลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่น ส่วนภาษีบำรุงท้องที่ต่าง ๆ ร้อยละ 80 นั้นควรให้เป็นไปตามข้อเรียกร้องเจ็ดข้อของหะญีสุหลง ซึ่งหนึ่งในนั้น คือ เก็บไว้บริหารให้ท้องถิ่นเป็นผู้บริหารตนเอง

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)⁷ มีรายงานล่าสุดเกี่ยวกับความไม่สงบเรียบร้อยที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้ รายงานฉบับดังกล่าวมาจาก สกว. ระบุว่ามาจากหลายเสียงที่เห็นว่าควรมีการรับฟังเสียงสะท้อนจากภาคประชาชนในพื้นที่ให้มากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และยังเป็นการสร้างมวลชนสัมพันธ์ที่ดีระหว่าง “เจ้าหน้าที่รัฐ” กับ “ประชาชน” ซึ่งในแนวทางดังกล่าว “สกว.” มีงานวิจัยที่ทำการศึกษาเรื่อง “ข้อค้นพบจากการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจปัญหาพื้นฐานของจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส” โดยการเปิดเวทีชาวบ้านรวม 13 ครั้ง มีตัวแทนประชาชนเข้าร่วม 589 คน ผลสรุปได้ว่า

⁷ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (วันพฤหัสบดี ที่ 18 กรกฎาคม 2562) เอกราชปาตานี... ท่าทีของฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย <https://www.isranews.org/content-page/67-south-slide/78556-pata.html> (สืบค้นเมื่อ 18 กรกฎาคม 2562).

ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่านโยบายรัฐบาลบางเรื่องยังไม่ประสบผลสำเร็จและต้องการการแก้ไขปัญหาย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ “3 ประเด็นหลัก” ที่ยังคงเป็นปัญหาของพื้นที่และควรแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือ 1) การบริหารเจ้าหน้าที่รัฐ 2) การศึกษา และ 3) ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำและความยากจน⁸

งานวิจัยเรื่อง “ข้อค้นพบจากการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจปัญหาพื้นฐานของจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส” ดำเนินการระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม 2545 โดยมีนายปริญญา อุดมทรัพย์ (ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาสในขณะนั้น)⁹ เป็นหัวหน้าโครงการได้จัดเวทีชาวบ้านและได้รวบรวมผลการอภิปรายและข้อคิดเห็นของประชาชนต่อพัฒนาการนโยบายรัฐบาลเกี่ยวกับ 3 จังหวัด ใน 3 ด้าน คือ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านอื่น ๆ สรุปได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่านโยบายรัฐบาลบางเรื่องยังไม่ประสบผลสำเร็จ เช่น ก) ผลผลิตทางการเกษตรราคาตกต่ำ การว่างงาน การศึกษาและจริยธรรมของเด็กและเยาวชนเสื่อม ข) การจัดการศึกษาของรัฐบาลไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นและขาดมาตรฐาน ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และ ค) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ไม่มีประสิทธิภาพ และนโยบายรัฐไม่ตรงกับสภาพท้องถิ่น และเรื่องหลัก ๆ ที่รัฐบาลควรพิจารณาแก้ไขเร่งด่วน ได้แก่ ปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐไม่มีประสิทธิภาพ นโยบายรัฐไม่ตรงกับสภาพท้องถิ่น ปัญหาการศึกษา ปัญหาราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ จากข้อมูลที่ได้สะท้อนให้เห็นสิ่งที่เป็นปัญหาพื้นฐานของพื้นที่และเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนา เมื่อปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขและสั่งสมเรื่อยมากจนกลายเป็นจุดอ่อนที่ถูกนำไปใช้ในการกระตุ้นให้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบเรียบร้อยในพื้นที่ขึ้นได้ ดังนั้น “ข้อมูล” จากการรับฟังปัญหาและทางออกในมุมมองของคนในพื้นที่จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาย่างถูกต้องทิศทางในอนาคต ซึ่งจากงานวิจัยนี้มีข้อเสนอจากเวทีชาวบ้านและผลการศึกษาที่น่าสนใจและสอดคล้องกับสถานการณ์ในขณะนี้ โดยเป็นข้อเสนอเกี่ยวกับปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคมและอื่น ๆ ได้แก่

1) ปัญหาราคาผลผลิตเกษตรตกต่ำ เสนอให้มีการเร่งรัดการดำเนินงานตามแผนเปิดเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้

⁸ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (2545) การแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคใต้: ข้อค้นพบจากการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจปัญหาพื้นฐานของจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส” ระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม 2545.

⁹ ปริญญา อุดมทรัพย์ (2545) การแก้ไขปัญหายาเสพติดชายแดนภาคใต้: ข้อค้นพบจากการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจปัญหาพื้นฐานของจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส” ระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม 2545. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

2) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐไม่มีประสิทธิภาพ การเลือกปฏิบัติและการกระทำไม่ดีต่อประชาชน ชาวบ้านต้องการให้เจ้าหน้าที่สำนักในหน้าที่ในการให้บริการประชาชน วางตัวเป็นกลาง และให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐได้

3) ปัญหาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่ได้มาตรฐาน และขาดโอกาสการศึกษาระดับปริญญาตรี ชาวบ้านต้องการให้คนใน 3 จังหวัดภาคใต้ได้รับการศึกษาให้ทั่วถึงกัน และมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

4) ปัญหานโยบายรัฐไม่ตรงกับสภาพท้องถิ่นนั้น ก็ต้องการให้มีการจัดเวทีประชาชนเพื่อรับฟังปัญหาของชาวบ้านให้มากขึ้น

5) ปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน การแก้ไขปัญหโดยดูที่อาการและปรากฏการณ์ของปัญหา

อย่างไรก็ตาม ไม่ได้ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ค้นหาสาเหตุที่เกิดปัญหา ทำให้การแก้ปัญหาไม่ประสบผลสำเร็จจริงจึงยังยืนยันดังที่ปรากฏมาตลอดระยะเวลา 50 ปีที่ผ่านมา จนนำมาสู่การเกิดการสังสมปัญหา บางครั้งมีปฏิกริยาโต้กลับและสร้างผลกระทบทั้งทางตรงทางอ้อม ทำให้ปัญหาพื้นฐานถูกละเลย และเกิดการสร้างปัญหาใหม่เพิ่มปัญหาเก่า ยากต่อการแก้ไข ซึ่งชาวบ้านเสนอว่า ให้สื่อเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องมีความเข้าใจพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความจริงใจในการแก้ปัญหา สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง และลดอิทธิพลในระดับท้องถิ่นที่มีความเกี่ยวข้องกับอำนาจรัฐและการเมืองท้องถิ่น

สำหรับข้อเสนอแนะในมุมมองชาวบ้านเกี่ยวกับนโยบายความมั่นคงแห่งชาติเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น ชาวบ้านมองว่า สภาพปัญหาที่นี้อยู่ได้มาตรฐานปกติ (จึงต้องเป็นพื้นที่พิเศษ) เพราะชายแดนใต้มีโครงสร้างทางสังคมที่แตกต่างจากที่อื่น ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ใช่เป็นปัญหาเดียว แต่เป็นปัญหาซ้อนหลาย ๆ ปัญหาเชื่อมโยงกัน ในมุมมองนโยบายตัวปลดลือกคือความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่กับประชาชนฐานราก และเจ้าหน้าที่ควรเดินแบบไหน จึงจะปลดลือกนี้ได้ ส่วนความสัมพันธ์ประชาชนกับรัฐนโยบายรัฐควรให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาประชาชนทุกระดับ¹⁰

¹⁰ สามารถหาอ่านบทความเพิ่มเติมได้จาก 1) ธงพล พรหมสาขา ณ สกลนคร “สถานะและการปรับตัวของผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส” (2555), 2) กรกฎ ทองชะโชค “อุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือเยียวยาเหยื่อความรุนแรงตามกฎหมายในสามจังหวัดชายแดนใต้” (2555), อิสมาแอ สะอิ “สภาวะความเป็นอยู่ของเด็กกำพร้าและปัญหาในการให้ความช่วยเหลือเด็กกำพร้าขององค์กรเอกชนในสามจังหวัดชายแดนใต้” (2555) และ วิไลวรรณ กาเจอร์ “ตลาดนัดกลางคืน: แนวทางสร้างอาชีพท่ามกลางสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา อำเภอยะหริ่ง จังหวัดปัตตานี” (รายงานเบื้องต้น 2556).

นอกจากนี้ยังจัดทำสรุป ข้อเสนอแนะในมุมมองชาวบ้านต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ ข้อเสนอต่อผู้บริหารนโยบายรัฐบาล และข้อเสนอต่อองค์กรพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งทั้งหมดเป็นความพยายามทำความเข้าใจกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่โดยใช้ข้อมูลในพื้นที่จริงเป็นฐาน ซึ่งนับเป็นขั้นตอนสำคัญ เป็นจุดเริ่มต้นที่จะนำไปสู่การคลี่คลายปัญหาได้อย่างถูกต้อง จากกระบวนการวิจัยดังกล่าวข้อมูลเสียงสะท้อนจากชาวบ้านที่ได้จึงมีลักษณะเป็นโจทย์หรือคำถามที่ประชาชนเป็นผู้ตั้งโจทย์ ให้รัฐบาลหรือผู้ร่วมสังคมไทยเป็นผู้ตอบมากกว่าเสนอแนวทางแก้ไขปัญหา ซึ่งความคิดเห็นของประชาชนดังกล่าว นับว่ามีคุณค่าควรแก่การที่รัฐบาล นักวิชาการตลอดจนผู้สนใจ ปัญหาชายแดนภาคใต้ จะนำไปศึกษาวิจัยต่อเนื่อง เพื่อช่วยกันกำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางแก้ไขปัญหาชายแดนภาคใต้ให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต 10-20 ปีข้างหน้า¹¹

3.8 สรุปท้ายบท

ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นปรากฏการณ์หนึ่งในสังคมที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา เพราะตราบไต่ที่มนุษย์เรายังอยู่ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ที่ผ่านมาการชุมนุมเรียกร้องในประเทศไทยจะเกี่ยวข้องอยู่ 5 เรื่องใหญ่ ๆ คือ ปัญหาที่ดินทำกิน ปัญหาอันเกิดจากการก่อสร้างโครงการของรัฐที่มีผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหานี้สิน ปัญหาเขื่อนหรือโรงไฟฟ้า และการบริหารราชการหรือการดำเนินนโยบายของรัฐบาล เพราะว่าเป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวและเป็นเรื่องปากท้องหรือเรื่องของสิทธิที่ประชาชนควรจะได้รับ จนอาจกล่าวได้อย่างสรุปว่า “ความขัดแย้งกลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตมนุษย์ในยุคศตวรรษที่ 21” ที่มาพร้อมกับกระแสโลกาภิวัตน์และแนวคิดการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่เน้นการกระจายอำนาจการปกครองสู่ท้องถิ่น ดังนั้น ความขัดแย้งระดับชุมชนจึงมิใช่เป็นปัญหาภายในชุมชนเท่านั้น

¹¹ ในประชาคมวิจัยของ ชรินทร์ทิรา ณ ถลาง ได้เสนอบทความเรื่อง “ความขัดแย้งในอาเงะห์: บทเรียนสำหรับประเทศไทยได้จริงหรือ?” โดยยกตัวอย่างกระบวนการสร้างสันติภาพในอาเงะห์ที่ดำเนินการหลังมีความขัดแย้งมานานถึง 23 ปี และการเจรจาใช้เวลาต่อเนื่องถึง 10 ปี จนประสบความสำเร็จในปี ค.ศ. 2009 บทเรียนที่สำคัญคือ การเจรจามีตัวกลางที่เข้มแข็งเพราะคู่เจรจามีสถานะที่ไม่เท่าเทียมกัน ไม่พูดคุยกับสื่อเพราะอาจถูกหยิบยกเป็นประเด็นทางการเมืองก่อนที่จะมีข้อตกลง มีหน่วยงานกลางดูแลไม่ให้ทั้งสองฝ่ายละเมิดข้อตกลงทางสันติภาพ การเจรจาประกอบด้วยตัวแทนจากทั้งสองฝ่ายจำนวนไม่มากแต่การเจรจาต้องได้ประโยชน์จริงจึง กระบวนการสร้างสันติภาพในอาเงะห์มีปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ เช่น บริบททางการเมืองที่เปิดกว้างและมีเสถียรภาพ กลุ่มเคลื่อนไหวที่มีจำนวนน้อยและชัดเจน ซึ่งต่างจากบริบทของประเทศไทย แต่ผู้เขียนได้สรุปว่า ทุกความขัดแย้งมีหนทางแก้ไขได้ แต่สิ่งที่ขาดไม่ได้คือ “ความจริงใจ” ของทุกฝ่ายในการส่งเสริมให้เกิดสันติภาพ.

แต่กลายเป็นปัญหาที่มีปฏิสัมพันธ์เกี่ยวข้อกันไปทั่วประเทศ และสามารถสื่อสาร ถ่ายทอดไปได้ทั่วโลก จากเหตุผลนี้เองที่ทำให้ความขัดแย้งทางการเมืองไทยได้ส่งผลเกิดปัญหาความไร้เสถียรภาพทางการเมืองมากขึ้นและรุนแรงเข้มข้นขึ้น ดังเห็นได้จากช่วงระยะเวลากว่า 80 ปีของระบบรัฐสภาไทย มีรัฐธรรมนูญมา 18 ฉบับ ภายใต้การบริหารประเทศด้วยนายกรัฐมนตรีมาแล้ว 27 คน มีคณะรัฐมนตรีทั้งหมด 59 ชุด โดยการปฏิบัติและรัฐประหาร 12 ครั้ง มีการก่อกบฏมากถึง 11 ครั้ง เป็นสถิติที่พอจะยืนยันได้ว่า ระบอบประชาธิปไตยของไทยยังต้องมีการพัฒนาอีกมากและการที่การเมืองยังขาดเสถียรภาพ ซึ่งเดิมนั้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในแต่ละครั้งมักเกิดจากคนเมือง (โดยเฉพาะคนกรุงเทพฯ) คนต่างจังหวัดเป็นเพียงคนส่วนน้อยที่รับรู้การต่อสู้ การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สื่อของรัฐเท่านั้น แต่ในช่วง 3-6 ปีที่ผ่านมา เกิดการพลิกขั้วของการต่อสู้และการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองกลับกลายเป็นการขับเคี่ยวพลังโดยคนชนบทโดยผ่านแกนนำ กลับกลายเป็นว่าคนชั้นกลางและคนกรุงเทพฯ กลายมาเป็นท่านผู้ชมการประท้วงเรื่อยมา ส่วนปัญหากลุ่มแบ่งแยกดินแดนนั้น ก็จะมีเจ้าหน้าที่จากทุกภาคเข้ามารับเคราะห์จากการก่อการร้ายเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

สำหรับบทที่ 4 ต่อไป เราจะได้เห็นสภาพความขัดแย้งในประชาคมโลกว่าเกิดได้อย่างไร และมีการแก้ปัญหาอย่างไร

